VIAŢA ILUSTRATĂ

ANUL II. Nr. 2 FEBRUARIE 1935

Insigel geführt, ihme ge, wor=

Horia Rex Daciae

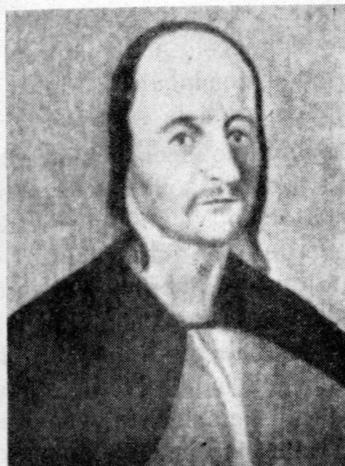
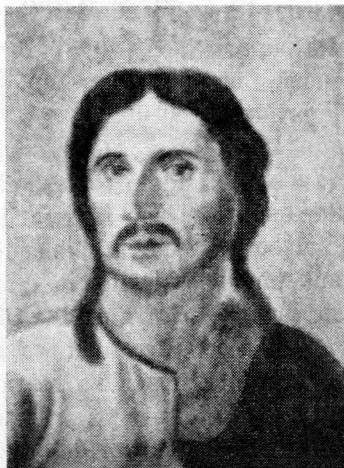
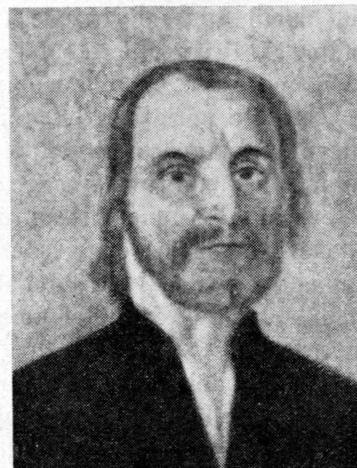
so Horja und bey funden =den.

HORIA REGELE DACIEI

Anul II Sibiu, Februarie 1935 Nr. 2

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

J. M. Stock: Horia, Cloșca și Crișan

UN VEAC ȘI JUMĂTATE DELA

REVOLUȚIA LUI HORIA

Cu cinci ani înainte de izbucnirea revoluției franceze s'au răsculat țăranii români din Munții Apuseni sub conducerea lui Horia luptând pentru libertate și egalitate. Preludiul marilor prefaceri sociale cari-au zguduit din temelie întreaga viață feudală, se petrece în acest colț îndepărtat de Orient latin.

Țara Moților e leagănul tuturor mișcărilor de libertate națională. Nu e colț de țară românească care să fie mai mult stropit cu sângele strămoșilor și mai frământat de revolte ca patria lui Horia și Avram Iancu. Moții tăcuți și aspri, închiși în munții lor ca într'o cetate, au păstrat mai fidel firea dârză, răsboinică și dorul aprins de libertate al Dacilor.

Urzitorul revoluției era om de acțiune dublat de-un visător. Aceeași luptă etern nedecisă între vis și realitate a sfâșiat sufletul lui Avram Iancu, care purta la brâu spada și fluerul. Horia s'a smuls din marea anonimă a iobagilor și primind în sufletul său dilatat răsunetul suferințelor trecute și mirajul speranțelor viitoare a desfășurat steagul revoltei contra asupritorilor de veacuri. El visa o țară românească liberă pe plaiuri ardelene, sfărmând cătușele în cari era ferecat un neam de țărani oropsiți. Indrăsneala viziunii a ispășit-o prin roata dela Alba-Iulia. Ci gândul lui, purificat prin sângele martiriului, a biruit vremea și visul lui Horia s'a înfăptuit aevea.

Trecerea Transilvaniei sub sceptrul împăratului dela Viena n'a adus nici o ameliorare în ce privește soarta țăranilor, din contră jugul nemțesc se arăta a fi mai greu decât cel turcesc. Puterea Habsburgilor se sprijinea pe acțiunea celor trei crainici, deopotrivă de primejdioși și urgisiți: călugărul iezuit, agentul fiscal și generalul împărătesc. Stăpânirea austriacă în Transilvania aduce mari frământări și tulburări, tot secolul al XVIII-lea e plin de mișcări și revolte. Spiritul revoluționar devine nota esențială în viața publică a acestei provincii. Revoluția țăranilor din Munții Apuseni dela 1784 e în linia acestei tradiții revoluționare. Mulți din tovarășii de luptă ai lui Horia au luat parte la mișcarea religioasă a călugărului Sofronie, dela care trecuse abia un sfert de secol. Cine știe dacă Horia, conducătorul cetelor de țărani, n'a fost urzitorul și sufletul acestei mișcări?

Atitudinea demofilă a împăratului Iosif II a

încurajat fără să vrea acest spirit revoluţionar. In călătoriile sale prin Ardeal a dat puţină atenţie nobilimii maghiare şi burgheziei săseşti, s'a interesat însă de soarta Românilor despoiaţi de drepturi şi asupriţi de nobili. A ascultat cu bunăvoinţă plângerile lor, adresându-le cuvinte de mângâiere în limba românească. Fără a fi făcut oamenilor promisiuni formale, le-a vorbit prea mult de uşurarea sarcinilor şi de libertate, ca să nu trezească în sufletul lor nădejdile într'o soartă mai bună.

Focul care ardea în spuză izbucneşte'n flacări în Munţii Apuseni, unde era mai vie tradiţia revoluţionară. Ura seculară se deslănţue furtunoasă contra asupritorilor. Nobilii unguri sunt ucişi, curţile şi castelele aprinse şi jefuite, avuţiile prădate. In câteva zile flacăra revoluţiei cuprinde întreg Zarandul. Din munţi revoluţia se revarsă la câmpie, spre Deva şi Alba-Iulia. Atacul răsculaţilor asupra cetăţii Deva e respins cu pierderi. Pârjolul se întinde atunci pe valea Murăşului şi cuprinde ţinutul Aradului. Flacăra revoluţiei ameninţă să încingă întreg Ardealul.

Armistiţiul dela Tibru ce s'a încheiat cu armata imperială a potolit avântul revoluţiei şi a dat răgaz nobilimii să se înarmeze. Revoluţia nu s'ar fi stins aşa repede, dacă n'ar fi fost subminată de fruntaşii naţiunii. Episcopul Ghedeon Nichitici, sârb de origine, întreprinde sub scutul guvernului opera de pacificare a poporului, iar oculistul Ioan Piuaru-Molnar a mers în mijlocul răsculaţilor şi-a reuşit să încheie cu Crişan armistiţiul dela Brad (17 Nov. 1784). Preoţii satelor au îmbrăţişat însă cu căldură mişcarea lui Horia, ei s'au indentificat cu aspiraţiile legitime ale ţărănimii. Această identificare a făcut tăria noastră în trecut şi-a dat un prestigiu incomparabil preoţimii ardelene, prestigiu al cărui reflex se resimte şi astăzi.

La 28 Februarie anul acesta se împlineşte un secol şi jumătate, de când conducătorii revoluţiei ardelene au fost frânţi cu roata la Alba-Iulia.

Ce adevăr etern cuprinde legenda mănăstirii dela Argeş, că nici o operă durabilă nu se poate face fără jertfa cea mai scumpă! La temeliile României întregite stă jertfa celor trei martiri ai Ardealului cari au murit pentru libertate. Trupurile lor zdrobite şi schinjuite dorm în pământul patriei, iar amintirea lor e vie în sufletul Românilor. Ea trăeşte'n aureolă de legendă în ţara Moţilor tăcuţi şi aspri, în satele răsfirate pe culmi, în zvonul pădurilor de brazi, în poveştile şi'n cântecile populare.

ION D. SANDU

CLIPE DIN PĂTIMIREA LUI HORIA

IATĂ ÎMPĂRATUL VOSTRU!

Se duse Stretenia din anul 1785, dar gerul nu voia să se mai mişte. Pătrundea atât de strajnic, încât scârţăea nu numai zăpada, ci şi oasele oamenilor. Ingroziţi de pârjolul lui, ei aşteptau să treacă vremea în galop de armăsar, dar ea trecea în paşi de melc.

— De-ar sosi odată, Blagoveşteniile, să mai reteze colţii gerului, căci sfâşie ca cei de lup — grăiau săracii în uşiţa colibioarelor spetite.

— De şi-ar arăta odată faţa cei Patruzeci de sfinţi, să mai slăbească săgeţile crivăţului, căci prea ne frig la inimă — se văierau drumarii prin desişurile nămeţilor.

— De-ar aduce odată Sfântul şi postul Paştilor, să ne mai sdrenţuiască ţoalele zăpezilor şi să ne mai topească podurile gheţurilor, căci răul lor prea ne roade oasele — se tângueau în taină robii temniţelor grele.

— O, de ne-ar zâmbi odată, dalba Primăvară să mai îmblânzească asprimea firii, căci durmim pe sloi şi ne acoperim cu vânt şi nu-i noapte, în care să nu degere şi să nu-şi deie sufletul câte unul dintre noi — se jăluiau într'o dimineaţă crâncenă cei încătuşaţi şi zăvorâţi în cetatea Bălgradului.

— Tu n'ai cuvânt de jalbă, Horia? — întrebă un soldat de pază pe căpetenia răscoalei înăbuşite, care, curmat de lanţuri într'o cuşcă se adâncise în lumea gândurilor sale.

— Nu! îi răspunse scurt şi rece acela, care a vrut să fie trăznetul lui Dumnezeu, ca să deştepte pe cei împăienjeniţi de somnul morţii.

— Nici-acum când şi roata soarelui pare îngheţată în balta de sânge a răsăritului?

— Nici! întări acela, care'n vremea prigonirii lui îndelungate avut-a adesea stânca, de pernă — şi norii ceriului de coperemânt.

— Ei, spune, Horia, tu unde-ai învăţat atâta răbdare?

— In şcoala brazilor din codru, cari înfruntă cu bărbăţie toată urgia viscolului! — Se sguli apoi mai bine în belciugurile cătuşilor sale dela grumazi şi dela mâni şi dela picioare şi alunecă din nou pe apa gândurilor lui biciuite de neastâmpăr.

...Mi-am încovoeat destul genunchii 'n faţa birăilor şi fibirăilor şi fişpanilor şi mărieselor de prin cănţălăriile Beciului şi'n faţa înălţimii sale Impăratului. Am şi luat făgădueli dulcege, de care saltă şi se bucură sufletul! Ele se topiau însă, în matca vremii, cum se topesc de repede sloii gheţarului din Scărişoara pe vatra jăratecului!

N'am cules folos din cârdul lor, nici cât

Horia și Cloșca în închisoare

seceriș se poate culege de prin prăpăstiile Detunatei! Țara mea de munți rămas-a tot despoiată, ca o biserică jăfuită! Neamul meu de mucenici rămas-a tot oropsit, ca o oaie șchioapă'n coada turmei, pe care-o mulge pân' la sânge tot aleanul și streinul!

La noi mormanul asupririi crescut-a mai mare decât culmea Vlădesei, iar stolurile lipsurilor sporit-au mai mult decât valurile Murășului.

Unde mai găsești în largul lumii slujitori ai altarului puși în slujba cânilor domnești?

Unde-și mai nasc bietele mame pruncii lor cei dragi pe brezde?

Unde-și mai țin oamenii viața cu tărâța scoarței de copaci? Unde?...

Rânjea prăpădul în ochii noștri!

In ziua năcazului celui mai mare însă, Dumnezeul milostivirii a îmbrăcat cu pieptarul tăriei inima noastră și am pornit, horind, răscoala pentru stricarea pravilelor mincinoase și pentru stârpirea răului din crengi în rădăcini!

Cum se prăvăleau atunci de strașnic stâncile trufiei în prăpăstiile tuturor smeririlor! Cum cădeau de năpraznic lipitorile sătule de pe trupul neamului! Cum se isgoneau de furtunatic urșii grași dela prisaca bunătăților! Și cum se topia de iute grindina plumbilor grei de căpățînile lor fudule! Cum sălta poporul desmorțit în praznicul slăvit al mântuirii! Cum se înălțau de mândru prapurii sfinți ai biruinței! Și cum cântau de vesel clopotele de prin turnuri cântecele fericirii!

Dar, după lumina bucuriei s'a pogorît întunerecul durerii peste sufletele noastre! Din nepăsarea unora și din rătăcirea altora și din slăbiciunea celor mulți, căzut-a cununa biruinței de pe capetele noastre! Și astăzi, tânjim neputincioși sub povara ăstor lanțuri! Dar sufletul e încă viu! Și nădejdea odrăslește!... In Canaanul mântuirii se trece prin pustia jertfei!

Eu nu mă feresc de jertfă. Toată viața mi s'a scurs pe alvia ei. Banii strânși cu trudă aspră mi i-am pus pe drumuri la Impăratul. Moșioara agonisită mi-am dat-o fiscului, ca să scap de prin cele temnițí afurisite. Muierea mea, biata Ilina, floarea Ciucii de pe Criș și copilașii Ioan și Luca și pe sărmanul meu tată moșneag, mi i-am uitat aproape, de dragul nației mele nenorocite. Numele cel bun mi l-am pierdut, cum se pierde urma bărcii în apă și de patru ani în șir toți birăii și gornicii mă urmăreau și zi și noapte ca pe cânele turbat. Sănătatea încă mi-au clătinat-o lanțurile și bătăile. Mi-a mai rămas doar capul... Capul ăsta sur... In care arde ca o candelă gândul sfânt al mântuirii!... Il dau cu dragoste și pe el!... Numai să răsară soarele apus!... Il dau!... Și Celce umple ceriul cu raze și pământul cu verdeață și primăverile cu flori, poate picura din nou lumina în sufletele fraților mei obidiți!...

Așa se țesea beteala gândurilor în răsboiul minții lui aprinse, pe când pe-afară sunau de sguduiau pământul, trâmbițele de aramă. Glasurile săltărețe îi risipiră'n urmă snopul gândurilor îndătinate, dar îi înviară altele. Neliniștit îi zise strajei:

— Ce sărbătoare nouă țin soldații?

— Nu știu, îi răspunse nepăsător.

— Sărbătoresc din nou pe cineva, cum l-au sărbătorit de câteva zile pe Crișan, săracul?...

— Poate.

— O, ce fire vrednică! N'a răbdat să-i pângărească trupul mână străină! Și-a împletit el după grumazi cureaua dela opinci și și-a stors cu bărbăție sufletul din măduvă!... Apa, focul și curajul nu știu de piedeci!... Ce-i păsa lui că l-or mânji păgânii după moarte?... Inima lui îngropată, aici, subt furcile Bălgradului, va încălzi prin veacuri atâtea inimi de frați! Capul său din parul împlântat în fața căscioarei lui din Cărpiniș, va porunci din vreme'n vreme porunca jertfei pentru neam!... Iar mâna lui cea dreaptă, din răscrucea Abrudului și cea stângă din răspântia Bradului și piciorul cel drept din prăjina Buciumului și cel stâng din țeapa Mihăileniului — vor ridica odată alte gloate, să verse focul răzbunării!...

Ochii lui Horia păreau luceferi. Cuvântul lui de proroc. Soldatul îl asculta încremenit. Dar un troznet de zăvor i se opri acum în urechi. Se crepă îndată ușa grea și 'n pragul ei răsăriră doi zlătari. Un strajămeșter și-un fierar.

— Gata, Horia, să pornim în târg! strigă strajămeșterul încărcat de mândrie.

— In care? îl întrebă îndată Horia, cu graiul rar și apăsat.

— In târgul Bălgradului!

— De ce?

— O să vezi tu acolo! Dar, mai lasă vorba! Fierarule, tu desprinde-i lanțurile din părete! Și trei voinici să le țină vitejește capetele!

— Ei, băiete, ce folos de cap trufaş şi de tălpi putrede?

— O să putrezeşti tu îndată!

Horia simţi un fior la inimă. In clipa aceea de zguduire s'arătă şi cucernicul părinte Nicolae dela Biserica din Maieri. Barba lui albă ca zăpada tremura pe patrafirul negru cum e cărbunele, iar degetele lui osoase tremurau pe sfânta cruce a Domnului.

— Ce bine că vii, părinte! Spovedania de ieri mi-a uşurat sufletul, iar sfânta Cuminecătură mi-a înzdrăvenit curajul — îi grăi el, cum îl zări.

— Mare-i darul lui Dumnezeu.

— Dar, n'o fi sosit, ceasul?

— Credinţă numai, fiule! îi răspunse preotul.

— Chiar în Lunia asta?

— Dator e omul odată să moară.

— Chiar acum?

— Fericiţi sunt cei pe care-i alege şi-i primeşte Domnul.

— Fie! Să-mi jertfesc şi viaţa pe altarul naţiei! Să se facă din ea bobotaie, care să-i lumineze calea peste veacuri!... Haidem!

Se închină cu evlavie, sărută apoi fierbinte crucea jertfei, pe care i-o întinse bătrânul slujitor al Domnului şi porni cu paşi îndesaţi. Paznicii toţi după el. In alergarea câtorva clipe erau în faţa cetăţii. Acolo vuea mulţimea ţărănească strânsă cu suliţele de prin munţi şi de prin văi. Târgul tot părea numai cujme grele şi cojoace. Horia cercetă cu privirea marea pletelor împurate de albeala gerului şi grăi în sine:

— Sunt mulţi! Câţi cucurujii brazilor! O, de-ar avea ei şi curaj numai cât un bob de ghindă, ar sparge-acum într'o clipă zidurile Bălgradului!... Dar, ei sunt albine fără matcă...

Incins într'o negură de soldaţi Horia înainta încet pe calea deschisă de călăreţi prin mulţime. Privirile tuturora îl însoţiau cu milă, mânile se împleteau în cruce, iar buzele se mişcau a rugăciune.

— Săracul Horia, nu-i în lanţuri de argint, cum ieşise vorba, ci'n de cele groase, cum sunt la carele de povară! — şopti cu jale cineva de prin mulţime.

— Nici faţa-i veştedă nu spune c'ar trăi cu cinci mâncări domneşti pe zi! Şi-i fluieră vântul prin oase! — se ridică îndată un alt graiu.

— Şi nici haine moi nu poartă şi nici opinci cu nojiţe de mătase şi nici nu cântă şi nici nu joacă, numai tace şi se amăreşte, că mare scorbură are la inimă! — s'auzi din altă parte.

Urechea lui aşa de trează prindea cuvintele durerii, iar ochii lui neadormiţi desluşeau în toate genele jilave câte-o boabă limpede de rouă.

Calea ducea spre un podiş încununat cu'n podeţ de scânduri, lung şi lat de câţiva stânjeni. Coasta podişului era înflorită cu toate porturile, iar în jurul podeţului întărit aştepta cu lăcomie o ceată de nemeşi mândri. Unii călări pe cai buieci, iar alţii în hinteaue strălucite.

Horia ajunse în faţa nemeşilor. Ochii lor îl înţepau ca săgeţile înveninate, iar limbile îl împroşcau, furioase, cu fiere:

— Ucigaş mai sângeros decât Haman din vremea lui Ahasver al Estirei!

— Tăciunar mai fără suflet şi mai nelegiuit decât Catilina cel din Roma!

— Haită mai necredincioasă decât cânele bătrân care a sfâşiat de moarte pieptul stăpânului său Acteon!

— Nu eşti vrednic să te mai atingă raza soarelui, sobol afurisit de munte!

— Zdrobească-se capul mocanului crescut cu lapte de lupoaică!

Ploaea ocărilor răscolitoare ar fi nămolit aşa mai multă vreme auzul celor de faţă, cu noroiul ei urât, dacă n'ar fi oprit-o un om de încredere al împăratului.

Se făcu tăcere.

Horia se urcă pe pod, unde-l aştepta cu nerăbdare călăul Grancea şi ajutoarele sale, îmbrăcaţi în haine roşii.

Pe urmele lui Horia mai venea un nor de oaste, târăind pe şoimul Cloşca şi treizeci de ortaci neînfricaţi de ai răscoalei, toţi îngropaţi în zale multe. Il ţintuiră şi pe Cloşca pe o palmă de podişor, iar pe tovarăşii lui de luptă îi aşezară în faţa pâlcului de nemeşi.

Privirea lui Horia se îmbrăţişă cu a ortacilor săi de voinicie, cu cari a dus lupta mare pentru traiul slobod şi pământ şi fulgerul acelei priviri scăpărătoare le poruncea să nu se teamă.

Mulţimea se strânse ca un cerc de fier în jurul lor, să vadă ce se va petrece.

Sfetnicul împărătesc, bătrânul grof Iankovics începu a spune:

— Cu voia Celui de sus şi cu porunca Inălţimii Sale Impăratului nostru prealuminat, azi e mare praznic în oraşul nostru!

Se răsplăteşte cu medălii credinţa acelora cari în zilele răscoalei s'au arătat apărători viteji ai păcii.

Se răsplăteşte apoi cu aur vrednicia acelora, cari în vremea năcazului s'au ridicat vitejeşte ca vrăşmaşi hotărîţi ai tulburărilor.

Şi se mai răsplăteşte'n urmă cu moşii şi cinstea acelora, cari după potolirea focului ne-au dat pe mâna judecăţii pe aţâţătorii nelegiuiţi!

— Ruşine! răsună de-odată un strigăt ca un foc de armă. Iankovics se opri cu vorba'n dinţi.

Gloatele înălţară capetele. Şi alte glasuri de oţel începură să despice văzduhul limpede.

— Răsplata laşităţii!

— Preţul vânzării!

— Încununarea stârpiturilor!

— Putregaiurile cu medălii!

— Păcatele cu sălbi de aur!

— Iuzile cu ţarina sângelui!

Era Horia cu ortacii săi. Viforul măniei lor ar mai fi izbit în slujitorii nedreptăţii, dacă nu-l înăbuşiau îndată dobele şi goarnele.

Sub aripa liniştei groful prinse iar cuvânt:

— Greşiţi! Vă osândesc atâţia cărturari, cari stau de faţă! Uite Molnar, uite Meheşi, uite Kendi!

— Blăstămat să fie cărturarul şi afurisită să fie cartea, care te învaţă cum să te târăşti ca o molie, c'o mie de sarcini în cârcă, iar nu cum să te ridici din colb! strigă Horia, ca un arhanghel.

— Nu osândi lumina!

— Sunt orbiţi de lumină! Zidit-au casa lor pe ghiaţă. Şi când va răsări soarele, ei s'or prăbuşi în abizuri!

Groful Iankovics năpădit de mânie îşi odihni privirea pe un mănunchiu de ţărani fruntaşi, aduşi anume în faţa lui. Urmă apoi:

— Greşiţi! Vă dovedesc rătăcirea voastră biraii voştri! Uite-l pe Coteţ şi pe Cojocel şi pe Cocoş şi alţii, cum dau din cap!

— Sunt cânii voştri! Au intrat ei în biserica noastră, dar nu s'au sfinţit!

— Vă dovedesc apoi şi gornicii voştri! Uite-i pe Trifeşti şi Măteşeşti şi Şăiteşti, cum te scuipă 'n faţă!

— Sunt cai râioşi, cari se scarpină de copaci scorburoşi! N'or prinde nici ei său la rărunchiu, cu toate carăle şi plugurile şi moşiile cinstite lor, căci cine-şi prinde boii la jugul vostru, şi-i desprinde fără de coarne! Şi se duc pe rogoz!

— Dar nu vezi tu, Horia, că-ţi râde'n nas până şi nepotul tău Gheorghe Nicula?

— El e peara putredă, căzută'n gura porcilor!...

Un murmur tâmpit, ca un cutremur de pământ, se porni din rândurile nemeşilor călcaţi pe bătătura îngâmfării. Braţe cu degete aurite prinseră a se zbate prin aier, ca ramurile codrului în furtună. Din învălmăşeală ţâşni un glas subţire şi blajin ca de miel, dar veninos ca o gură de năpârcă:

— Grăieşte bine Horia! Nu 'nzădar a fost el Căpitan! Daţi-i sabia şi caftanul!...

Era al fişpanului Kemény.

Câţiva nemeşi se priviră zăpăciţi. Poporul aştepta uluit. La semnul maiorului Ortmayer un soldat acăţă o teacă ruginită de sabie la şoldul lui Horia şi-i aruncă o cârpă roşie peste umeri. Il întoarse apoi cu faţa spre popor, să-l vadă bine toată făptura.

— Ăsta-i Căpitanul vostru! strigă fişpanul a douaoară.

Nemeşii toţi izbucniră 'n râs. Poporul tot privea cu inimile stârcite la Căpitanul ocărât.

Horia îşi ridică atunci iute obeala roşie de pe umeri, o flutură odată dârz prin aier şi chioti năpraznic, ca un tun:

— Din aste zdrenţe va răsări peirea voastră, lighioane nesătule!

Cuvintele lui stâmpărară căldura celor veseli, cum stâmpără grindina din luna lui Cuptor

Uciderea lui Horia şi Cloşca

zăduful văzduhului. Dup'o clipă de reculegere sări cu gura baronul Iozsika:

— Nu-i mulțumit cu atâta! Și are dreptate omul! A fost doar Craiu și Domn al Munților. Dați-i și schiptrul de argint!

Soldatul de lângă el îi apăsă îndată un ciomag păstoresc în mână.

— Iată Craiul vostru! strigă poporului baronul.

— Măciuca ciobanilor și ghioaga pălmașilor și colibașilor va potopi odată țapii și berbecii palatelor! îi răspunse tot în strigăt și Horia, învârtind vijelios ciomagul deasupra capului său.

— Poate nu-i ajunge nici atâta! A fost și Rege al Daciei! Dați-i și Coroana cea de aur! se repezi cu vorba groful Csáky.

Soldatul trânti îndată căciula de pe capul lui Horia și-i așeză în locul ei un săculeț de hârtie, care purta scrisoarea: „Horia Regele Daciei".

— Iată Regele vostru! urlă ca un bălaur groful.

— Din ăst petec de hârtie rotunjită în chip de Coroană, ce poartă scrisoare de ocară — se va naște mâne Coroana de mărgăritare a Daciei, ce va străluci în lume ca lumina raiului, iar a voastră, cea de aur, întunecase-va ca întunerecul iadului! răcni și Horia, de zurăiau verigile lanțurilor încolăcite în jurul său.

Cuvintele lui le acoperi un ropot de ocări:

— Culmea îndrăznelii!

— Vârful fărădelegii!

— Intruchiparea diavolului!

După liniștirea clocotului luă cuvântul baronul Hollaky:

— Dați-i în sfârșit și Tronul cel împărătesc, c'a fost doar Impăratul Românilor!

Soldatul aduse 'n grabă roaba sângeroasă a călăului și-l așeză frumos pe Horia în ea.

— Iată împăratul vostru! răcni Hollaky ca turbat.

— Impărăția Românilor va fi, chiar de vă veți și prăpădi! îi răspunse și Horia în glas de tunet zguduitor.

Indemnați de soldați intrară și călăii în slujbă.

— Bucură-te Împărate, îi zicea maistorul Grancea, închinându-i-se în batjocură.

— Slavă Ție, Împăratul Românilor! se ploconeau în jurul lui și ajutoarele lui țigănești.

Se spărgeau străinii de râs și se topeau românașii de plâns.

Din tremurul acelui amestec se distinse glasul baronului Bruckenthal, cârmuitorul Ardealului.

— Ei, vezi Horia, cum se poate cădea de pe scara măririi? Vezi în ce băltoacă a rușinei ai ajuns? Fii cuminte măcar acum, în ceasul al doisprezecelea! Mărturisește-ți măcar acum greșala, aici în fața lui Dumnezeu și-a noastră și în fața poporului!

— Ce greșală?

— D'apoi, n'ai zvârlit tu hulă în fața lui Dumnezeu, atunci când purtai păgânește sfânta Cruce și sfânta Cuminecătură în fruntea unei tulburări?

— Nu! Căci numai Crucea Domnului apără și păzește pe poporul desnădăjduit! Și celce-și jertfește trupul pentru mântuirea nației, vrednic este să guste chiar și focul sânguirilor, din sfântul trup al lui Hristos!

— Și n'ai aruncat tu cu bolovanul păcatului nici în obrazul nostru, atunci când te-ai făcut stăpân pe Țara Munților?

— Nu! Căci voi n'aveți acolo nici o potcoavă de pământ! Plezniți-l, să-i sară dinții javrei afurisite!

Pălmile călăilor începură a suna, încât îi învinețiră fața.

— D'apoi, Horia, n'ați luat voi din mâna noastră mana atâtor bunătăți?

— Nu! Făr' ne-ați umplut și codrii de moliile mătăsurilor și de putrezimea destrăbălărilor!

— Cercați și toiegele, doar i-or spori mințile!

Răpăeau toiegele de-i invinețeau și glesnele.

— D'apoi, spune Horia, nu-i blăstămăție c'ai urlat prin lumea mare, că noi nu ținem legile?

— Nu! Că le țineți cum țin câinii Vinerile!...

— Luați și cleștele la rând, că-i îndrăcit cu totul! — Și cleștele de foc sfâșiau cumplit.

— Ei, Horia, mărturisește-ne adevărat, n'ai amăgit tu mișelește și n'ai înșelat tu tâlhărește, pân' și poporul ăsta bun? s'amestecă răstit în vorbă și groful Iankovics.

Cu ochii 'n flacări și cu limba de jar îi zvârli Horia răspunsul:

— Capul ăsta a gândit numai pentru popor! Inima asta a bătut numai pentru el! Mânile și picioarele astea au ostenit pururea numai de dragul lui! Viața toată mi-am închinat-o numai lui! Iar voi, străinii, mânca-v'ar inima cânii, l-ați stors numai și l-ați belit!

— E drac întreg! — strigă Iankovics furios ca un taur îndârjit. Aici numai moartea mai ajută! Călăii să-și facă datoria. Să-l ucidă întâi sufletește și numai pe urmă trupește!

— Cum? îl întrebă maiorul Ortmayer.

— După hotărârea judecății! îl lămuri sfetnicul împărătesc.

— Ințeleg. Să începem muncile cu Cloșca, iar Horia să stea de mărturie... Ca să-i sângereze inima în fața chinurilor lui de moarte...

— Așa!

— Granceo, la treabă!

Călăii cât bați în pălmi îl și tăvăliră pe Cloșca pe podele. Doi inși îl târâră și pe Horia lângă el și-i grăiau diavolicește:

— Uite cum îl desbracă acum, ca pe-un prunc de scaldă... Cum îl înțepenesc în patru piroane ca pe-un Hristos răstignit... Cum ridică meșterul roata de fier ca pe vestitoarea morții... Auzi cum troznește fluierul strivit, ca ghiața ce se sparge... Cum urlă de groaznic fratele tău cel de cruce, ca leul în dinții clupsei... Cum horcăie ca'n doaga morții... Vezi cum îi despică pieptul lat, ca pe-un dovleac răscopt... Cum îi smulge din coș inima, ca pe-o ridiche din pământ... Cum îi rătează capul tuns, ca grumajii de găină... Cum i-l împlântă într'un par, ca pe-o ciuhă'n holda coaptă... Cum îi creapă trupu'n patru, ca bradul pentru doage de ciubere... Cum trântesc în corfe câte-o mână, ori câte-un picior prizărit, ca niște labe de mortăciune... Cum le leagă la oblânc de călușei, să le ducă și să le bată'n furci pela răscruci, ca de-acolo să vâre spaimă'n tot sufletul...

Horia urmări liniștit acest măcel îngrozitor și-l privia ca pe cea mai aleasă jertfă adusă de un rumân pentru sfânta cauză a nației.

După isprăvirea măcelului Grancea îi grăi și lui:

— Zdrobitu ți-am sufletul, cum se zdrobește strugurul în teasc! Să-ți sfarm acum și oasele, ca ale ortacului tău de tâlhărie!

Horia își urcă privirea în ceriu. Se închină adânc și se'nsemnă cu sfânta cruce. Se'nturnă apoi către popor și strigă în glasul trâmbiței dela judecata cea din urmă:

— Fraților! Mor pentru nație!... Dar dincolo de moartea mea zăresc cum se creapă zorile!... Cum răsare soarele!... Și-i văd pe toți cari plâng acum în întunerec, veselindu-se în lumină!

Pășì apoi spre roata morții, îndrăsneț și nepăsător, ca un mire la nuntă.

— Moare demn, șopti un nemeș.

— Ca mucenicii de prin căzanii — întregi un rumânaș cu ochii umezi...

A. NANU

In văpaie[1]

Se zbate'n mine sufletul de pară,
Se zbuciumă, gemând de bucurie
Și 'n chiot năzuește spre tărie —
Iar sufletul străbunii mi-l lăsară!

E vijelie fără de hotare,
Furtună e, ce tună și răstoarnă,
Și-i clocot viu — simțirea care-mi toarnă
Zvâcniri de foc și-atâta 'nfrigurare!

Uimirea mi-e încremenită'n mine,
Iar cântecul ca marea se revarsă —
Și atât de dorul lui mi-e firea arsă,
C'aș da pe el și cea din urmă clipă.

DAFNA-BLAGAIANA

[1] Preludiu la un ciclu de cântece eroice din răsboiul nostru.

ȚIE!

Icoană sfântă-adânc săpată'n mine,
Mi-ai fost mândrie, vis și mângăiere,
Mi-ai fost lumină'n clipele senine
Și-atât de dulce șoaptă în tăcere.

În sufletu-mi te-am întrupat pe tine
Și te-am iubit, cum n'a mai fost iubire...
Nu te-am pierdut; te-am regăsit în mine,
Tu cea mai dragă, sfântă nălucire!

Îți dăruesc și gândul și simțirea...
Tu mi le-ai dat, le simt că-s ale tale.
Și cât aș vrea să'nving o clipă firea
Ca să-mi opresc o lacrimă de jale!

DAFNA-BLAGAIANA

ÎNTRE BACH ȘI MOZART

MUZICA PARADISIACĂ

Cheia muzicii lui Bach: dorința de evadare din timp. Umanitatea n'a cunoscut un alt geniu care să fi prezentat cu mai mult patos drama căderii în timp și nostalgia paradisului pierdut. Evoluțiile muzicii sale îți dau o senzație grandioasă de ascensiune în spirală spre ceruri. Cu Bach ne simțim la poarta paradisului; niciodată în el. Presiunea timpului și suferința omului căzut în timp amplifică nostalgia după lumi pure, dar nu ne transpun în ele. Regretul după paradis este atât de esențial acestei muzici, încât te întrebi dacă Bach a cunoscut altă amintire decât cea paradisiacă. O imensă și irezistibilă chemare răsună profetic în ea. Și care este sensul acestei chemări dacă nu să ne scoată din lumea aceasta? Cu Bach ne înălțăm dramatic în spre înălțimi. Cine în extazul acestei muzici n'a simțit trecătoare condiția sa naturală și n'a trăit seria de lumi posibile ce se interpun între noi și paradis, acela nu va înțelege dece tonurile acestei muzici sunt tot atâtea săruturi de îngeri.

Transcendentul are la Bach o funcție atât

de importanță, încât tot ceeace îi este dat omului să trăiască, are sens numai prin relația la o condiție de dincolo. Nu este nimic natural în această muzică transcendentă, fiindcă nu acceptă niciodată aparențele și timpul.

Bach ne invită la o cruciadă, pentru a descoperi în sufletul omului, dincolo de aparențe, amintirea unei lumi divine. Dar oare a înțeles el omul, de a crezut că-l poate mângăia cu astfel de răscoliri? Nu se adresează chemările și mângăierile lui unei lumi de îngeri căzuți, cărora doar tentația astrală a păcatului le-a frânt aripile și i-a aruncat de acolo, *aici*, unde lucrurile se nasc și mor? *O tragedie angelică* este toată muzica lui Bach. Exilul terestru al îngerilor este motivul și sensul ei ascuns. De aceea, pe Bach îl putem înțelege numai când suntem departe de omenescul nostru, când trăim în întâia noastră amintire. Indurerat de căderea în timp, el n'a văzut decât veșnicia. Patosul acestei viziuni consistă în a reprezenta procesul de ascensiune în vecinicie, iar nu vecinicia în sine. O muzică, în care nu suntem vecinici, ci vom deveni. Vecinicia este înfrângerea complectă a timpului și intrarea, nu în altă ordine de existență, ci într'o lume substanțial diferită. Viziunii creștine a discrepanței absolute între timp și vecinicie, Bach i-a dat contur sonor. Vecinicia nu este concepută ca o infinitate de clipe — există o vecinicie în timp, o totalitate imanentă a devenirii, — ci ca o clipă fără centru și fără limită. Paradisul este clipa absolută, un moment rotunjit în sine, în care totul este *actual*. Tensiunea și dinamismul acestei muzici sunt determinate de faptul că noi avem să cucerim paradisul; nu vrem să ni se dea. Intervenția divină nu joacă aproape nici un rol. Bach îl roagă pe Dumnezeu mai mult să ne primească, decât să ne mântuiască. Momentul dramatic este la poarta paradisului, în pragul veciniciei. Cruciada pentru paradis aici își atinge punctul culminant în creștinismul profund al lui Bach. Calea cealaltă, a răsvrătirii și a abisului uman, a închipuit o cruciadă spre a desrobi paradisul de dominația divină...

Ce armonie auzim la poarta paradisului? Ce se poate auzi numai acolo? Dacă cu Bach simțim regretul după paradis, cu Mozart suntem în paradis. Această muzică este cu adevărat paradisiacă. Armoniile ei sunt un dans de lumină în vecinicie. Dela Mozart putem învăța ceeace înseamnă conceptul grațios al veciniciei. O lume fără timp, fără durere, fără păcat... Bach ne vorbea de o tragedie a îngerilor; Mozart de o melancolie a îngerilor. Melancolie angelică, țesută din seninătăți, transparențe, joc de culori.

Evoluția în spirală a muzicii lui Bach, prin însăși această schemă indică o nemulțumire de lume, de ceeace e dat, o sete de a cuceri purități pierdute. Spirala nu poate fi o schemă a muzicii paradisiace, fiindcă paradisul este limita finală a ascensiunii; mai în sus nu se poate atinge nimic. Cel mult în jos, în spre pământ. Să existe și acolo un regret după pământ? Dar aceasta este demonie...

La Mozart, ondulația înseamnă deschiderea receptivă a sufletului pentru splendoarea paradisiacă. Ondulația este geometria paradisului, precum spirala este geometria lumilor interpuse între pământ și paradis.

Berlin, Ianuarie 1935. EMIL CIORAN

Distihuri despre morți

**Mai mult iubim pe morți decât pe vii,
Pe morții blânzi ca niște buni copii.**

**Ei nu fac nici un rău, sunt duhuri line,
Ci amintirea lor ne face bine.**

**Ei nu pun spini pe frunți sau subt călcâie,
Ci ni s'arată'n vis și ne mângâie.**

**Ei nu ne-apasă, nu ne umilesc,
Ca oamenii ce pe pământ trăiesc.**

**Ei nu ne fac nicicând să suferim,
Ci ne învață cum să ne iubim.**

**Ei ne obicinuesc cu drama morții
Și ne arată cât de sfinți sunt morții.**

**Nu-i om să n'aibă dușii lui iubiți,
Pe care îi visează fericiți**

**In nopțile de somn și voie bună
Când stă cu ei de vorbă, împreună.**

**Au cunoscut și ei pe-acest pământ
Durerea dintre leagăn și mormânt,**

**Au suferit și ei și-au plâns, ca noi,
De truda nesfârșitelor nevoi.**

**Ca și ei moartea noastră s'o dorim
Abia atunci când soarta ne-o'mplinim,**

**Abia atunci ne vor chema, pe rând,
Acolo, morții, lângă ei, curând.**

**De regăsirea lor nu ne'ndoim
De vreme ce-i visăm și îi iubim.**

**Nu, dragostea și mila, nu se'ngroapă,
Ci ele trec și dincolo de groapă.**

**Dar pân'atunci, când lângă ei vom fi,
Ne fie dragi ca morții, și cei vii...**

P. POSSA

Tăria mea

Domnul e, de-acum, tăria mea în veci!
El inima mi-o ţine'n mână
Ca într'un cuib de steiu şi lână,
Şi-i potoleşte frica nopţilor reci.

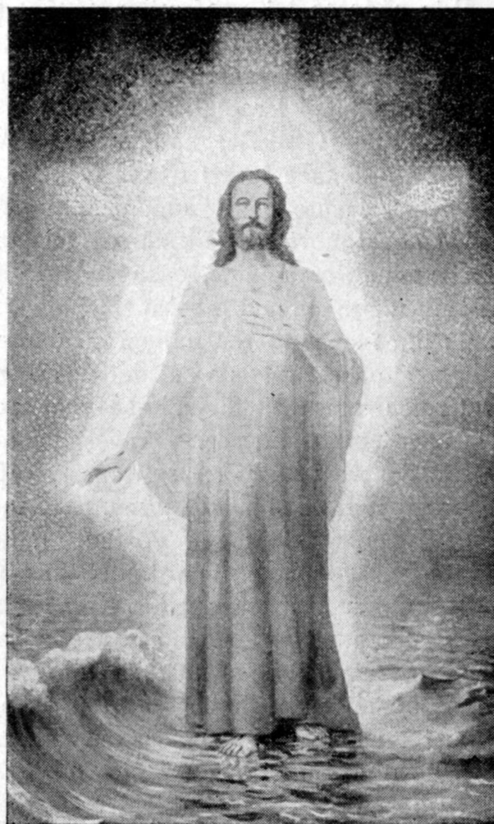
Ii simte svâcnirile spaimei
Şi-o strânge, uşor, între deşte
Când spaima de sine îi creşte,
De nu-şi încape'n cuibul palmei.

De doruri mari îi uşurează mersul,
Şi de mâhniri o mângăe'n cuvânt,
Ii schimbă 'n bucurie un spăimânt
Şi îi şopteşte cântecul şi versul.

El Domnul, El tăria şi Viaţa,
Inima mea, El paşii-ţi înmulţeşte;
Spre vecinicii te saltă, te zoreşte,
Din noapte-ţi naşte, dimineaţa.

Când, ostenită tu vei înceta
Să-mi măsuri setea de-absolut,
Şi-o să-ţi aduci aminte că eşti lut,
Inimă, El va fi odihna ta.

NICOLAE VONICA

Mântuitorul umblând pe ape

SCRISORI DIN GERMANIA

CUVINTE DESPRE ISRAEL

Grigorescu: Ovreu

Prăpădeam urâtul serilor lungi de iarnă din cele trei săptămâni de sărbători cu cari apune un an şi răsare altul, cetind câte ceva din puţinele cărţi ce am luat cu mine de-acasă, ca să-mi ţie tovărăşie românească în greoaia mea singurătate. Aşa am dat odată peste faimosul capitol unsprezece din epistola către Romani, în care cu o adâncime de cugetare ce adeseori refuză să se lase asimilată de modestele noastre puteri de înţelegere, Sfântul Apostol Pavel desbate taina mântuirii viitoare a Israelului neascultător şi tiran şi rău. Cetind, mi-a alunecat gândul la problema rassistă ce-a izbândit pe alocuri, ce mocneşte sub cenuşa aşteptării şi poate a opresiunii, în alte multe părţi. Problemă care dacă ţinteşte la crearea unor state pur naţionale şi la mobilizarea etnicului pentru consolidarea şi propăşirea acestor state, apoi loveşte desigur întâi de toate în Israelul nomad şi stăpân „nevăzut", dar simţit, cam pretutindenea. Are această luptă, această violenţă rassistă vre-un temeiu creştin, care să dea o valoare de drept, o îndreptare morală svârcolelilor ei devotate?

Mi-am răspuns afirmativ. Israelul a gândit lucruri înalte despre sine şi nu s'a temut (Rom.

11, 20). Prin căderea lui, neamurilor păgâne le-a venit mântuirea, ca Israel să râvnească la ele (Rom. 11, 11). Cu privire la Evanghelie, sunt vrăşmaşi (Rom. 11, 28). Dar şi Israeliţii de nu vor stărui în necredinţă, vor fi altoiţi: căci puternic este Dumnezeu să-i altoiască iarăşi (Rom. 11, 23). Aşa gândea Sf. Pavel despre ei. Şi examinând cu puţină luare aminte acest portret, această caracterizare a Israelului vremurilor pauline, o să vedem că ea e valabilă şi pentru timpul nostru. Israelul n'a cedat nimic din încăpăţinarea iniţială şi din acel atavic şi primejdios exclusivism ce-l face să dispreţuiască tot restul omenirii, făcându-se prin acest fapt pe el însuşi odios tuturor. Gândeşte şi acum lucruri înalte despre sine şi nu se teme. Refuză cu neruşinare pe Hristos şi judecă josnic pe creştini. E vrăşmaş Evangheliei şi în conflict milenar cu postulatele ei. L-am văzut la treabă în Rusia, în stil mare. Comunismul bunurilor, Evanghelia îl recomandă, nu-l impune. Impune însă ajutorarea săracului şi proclamă şi pe seama acestuia dreptul de a trăi. Comunismul primilor creştini avea un caracter cu totul benevol. Comunismul marxisto-iudeo-bolşevic e un fiu al teroarei, o odraslă a violenţei. Şi un cuibar de idei anarhice, cari *toate* lovesc în creştinism. Jidovii stăruesc în necredinţă (raportată la Hristos — se'nţelege!), lucru care ne lasă să credem că vremea când vor fi „altoiţi" la „maslinul bun" (Rom. 11, 24), e departe.

Fireşte că morala creştină refuză categoric argumentele pentru vre-un închipuit drept de a ataca pe semenul tău, pe „deaproapele" tău. Porunca iubirii ne îndatorează să cuprindem în dragostea noastră chiar şi pe duşman. Dar morala creştină nu zice nicăiri că nu trebue să-l aperi pe Hristos şi aşezămintele creştine din lume. Ori dat fiind faptul că Israelul fără ţară, fără Hristos şi mai ales fără comandamente morale corecte privitoare la tratamentul altor neamuri şi la relaţiile dintre indivizi, e vecinic în stare de ofensivă faţă de lumea creştină, el trebue combătut. Răsboiul împotriva lui, astăzi, e un răsboiu al credinţei angajat cu cel mai incorigibil şi mai puţin loial dintre vrăşmaşii ei. Imprăştiat pe toată faţa pământului, pentru ispăşirea păcatelor sale, el, în toată vremea şi'n tot locul a râvnit la dominarea elementului neiudeu, pe toate căile posibile. Şi a reuşit. E într'adevăr de admirat tenacitatea cu care acest popor îşi urmăreşte înfăptuirea planurilor sale. Nouă, creştinilor, ne dă elocvente lecţii de solidaritatea ce domneşte în sinul lui, nu atât în chestiuni cari privesc viaţa internă a unei comunităţi iudaice, cât în atitudinea unanim ostilă şi provocătoare pe care o manifestă ei faţă de creştini. Un iudeu nu piere de foame sau din lipsă de lucru. Fiindcă, până şi cel mai de rând element din neamul acesta cu vocabularul ciuruit de gargariseala jargonului, e preferat oricând unui creştin superior ca pregătire şi posibilităţi personale de muncă, nu numai în arhinumeroasele intreprinderi evreeşti, ci chiar şi în cele creştine, unde influenţa ocultă e mai convingătoare adeseori înaintea celor slabi de înger, decât toate argumentele dreptăţii. Cel mai temut bancher european e baronul Rotschild (mort de curând) şi familia sa, care se conduce după „tradiţii" princiare: pentru păstrarea intactă a averii uriaşe a acestei dinastii semite şi a influenţei ei financiare pe pieţele lumii, membrii acestei familii nu pot contracta căsătorii decât în sânul familiei lor. O panică semănată la bursa din Londra cu minciuna că generalul Wellington a fost învins de Napoleon la Waterloo, i-a permis lui Rotschild I (?) să pună mâna pe toate valorile, pe preţuri derizorii. A doua zi, aflându-se adevărul, bursa a înregistrat creşteri considerabile. In 48 de ore Rotschild şi-a făurit norocul, care a crescut până acolo, încât soţia unuia din aceşti bancheri atotputernici, aflând că are să isbucnească răsboiul mondial, putu spune impertinentă şi aşa de sigură de puterea casei sale: Nu se va face răsboiu, căci bărbatul meu n'o să vrea să dea creditele necesare! (Pentru mai multe, căutaţi în R. P. A. Belliot — Manuel de Sociologie catholique, Paris, Lethielleux, 1927).

Răsboiul împotriva Israelului zilelor noastre e un răsboiu drept, o cruciadă. Germania a operat acest abces — creştineşte. N'a spânzurat de limbă pe nimeni, cum minte o anumită presă. Cel mult că le-a ajutat indezirabililor, cu o cavalerească complezenţă, să-şi facă bagajele mai în grabă. Aici la Breslau, deşi aproape de Polonia, n'am avut prilejul să văd tipul de iudeu murdar galiţian. Mulţi evrei exercitează încă diferite funcţiuni private, în deplină siguranţă. Dacă se duce o luptă şi împotriva acestora, ea e cât se poate de loială. Un exemplu: medicii germani au lipită pe firmă o svastică urmată de menţiunea: „Deutscher Arzt". Eşti liber să mergi la oricare. Nimeni nu te controlează. Insă conştiinţa germanului renăscut, refuză să poarte povara nedreptăţii ce i-ar fi făcut unui consângean de-al său, atunci când ar fi dat banii munciţi de sine veneticului de care nu-l leagă nimic.

La noi acasă s'au mişcat studenţii. Cu mult succes moral, cu nici un succes real până acum. S'au mişcat în numele ideii şi demnităţii naţionale ultragiate, care-i dogma lor de toate zilele. Au fost trataţi precum se ştie. Fără să se ţină seamă de un lucru: codul penal nu poate tămădui „delicte" ce răsar din pământul neamului, se frământă sub cerul Patriei, se dospesc în suflete şi-şi aşteaptă înfăptuirea cu ziua de mâine.

Lumea nouă pe care o aşteaptă orice cuget românesc nu se va inaugura cu tăierea capetelor bătrânilor noştri cuminţi cari azi conduc destinele politice ale României. Nu! România nouă va fi o potenţare faptică a energiilor româneşti şi o întrebuinţare reală a lor în angrenajul vieţii de stat. Va fi o lume care va trimite Israelul să-şi aştepte mântuirea în pocăinţă şi îndreptare.

Breslau, Ianuarie 1935

GRIGORIE T. MARCU

Adormit, pământul doarme

Adormit, pământul doarme ca un moş,
Peste drum îi scurmă 'n cârcă un cocoş
Şi nu simte adormitul, că-i pitit
Sub strai greu, mâţos, de iarnă înălbit.

Suflă greu şi rar pământul, doarme dus;
Câte-un caer alb de aburi, scapă'n sus
Din tuhoarea strânsă bine, lângă trup,
Ţurţuri grei i-atârnă'n straşini şi se rup.

Zdrumicate'n colţ de ghiaţă, lângă drum
Coşurile torc a lene stâlpi de fum,
Iar fântânile 'ngheţate, ochi lăeţi
Iţi fumează pătimaşe din găleţi.

Anişoara'nvolburată, iese'n prag,
De lumină-i străluceşte chipul drag,
Peste ochi îşi pune dreapta, face pod,
Iar cu stânga potoleşte pe norod...

Viscolul goneşte iară peste sat,
Muşcă lacom din nămete, ca turbat,
Sănii iuţi ţi le întrece gâfâind,
Iar pe fete le petrece, fluerând.

Adormit, pământul doarme liniştit
Sub cojocul lui de iarnă înălbit.
Viscolul glumind acuma, iaca'n joc,
Să-l trezească, mi-l ciupeşte de cojoc.

ILIE ŢARINĂ

GRIJA DE COPIII NOŞTRI

Educaţia în familie

Au urmat vremuri grele în biserica ortodoxă. Parte provocate de eresuri, dar mai ales poftele de mărire necreştinească, au zguduit, în cercuri largi, temeliile vieţii creştineşti şi prin aceasta şi principiile religioase-morale, de cari aveau să se conducă părinţii în creşterea copiilor lor. Cu toate aceste zguduiri, biserica lui Hristos nu şi-a uitat de datoria ei de-a stabili regulele şi de-a arăta credincioşilor calea, care singură poate duce la fericirea vremelnică şi la cea de veci.

Scoase din Sfintele Scripturi, aceste învăţături sunt îmbrăcate, prin scurtimea şi limpezimea lor, într'o haină într'adevăr clasică şi e mare pagubă, că părinţii nu le mai cunosc. Căci cele câteva rânduri, în cari e cimentată întreaga morală şi întreaga dogmatică a religiei noastre ortodoxe, fac mai mult decât o carte groasă menită studiului religiei, mai ales când părinţii creştini le vor prezenta copiilor, aceia fiind ei înşişi pilda vie a împlinirii datoriilor lor.

Iată despre ce ar trebui să se *predice* cât mai des în bisericile noastre, iată ce ar mai trebui să cuprindă cărticelele bune de învăţătură creştinească destinate credincioşilor noştri.[1]

Subt titlul Invăţături bisericeşti, care trebuie să le ştie creştinii găsim într'o astfel de cărticică de învăţătură următorul sumar:

Şapte daruri ale Duhului Sfânt: Inţelepciunea. — Inţelegerea. — Sfatul. — Tăria. — Ştiinţa. — Buna cinstire. — Frica lui Dumnezeu.

[1] Un inceput bun s'a făcut la Mitropolia din Chişinău şi la episcopia din Arad.

In munţii noştri: Aspect de iarnă

Nouă roduri ale Duhului Sfânt: Dragostea. — Bucuria. — Pacea. — Indelungă-răbdarea. — Bunătatea. — Milostivirea. — Credinţa. — Blândeţele. — Infrânarea.

Nouă porunci ale Bisericii: A ne ruga lui Dumnezeu şi a asculta dumnezeeasca slujbă în toată Dumineca şi sărbătoarea. — A ţinea posturile cele de peste an, cari sunt: postul înaintea Naşterii lui Hristos şi înaintea Invierii sale, postul SS. Apostoli şi al Adormirii Născătoarei de Dumnezeu şi Mercurile şi Vinerile de peste an. — Feţele cele sfinţite a cinsti. — A ne mărturisi păcatele şi a ne cumineca în pomenitele posturi. — A ne ruga pentru celce sunt în stăpânire. — A păzi posturile şi rugăciunile, care va porunci episcopul locului în vremea oarecării neputinţe. — A nu ceti cărţi ereticeşti. — Lucrurile cele bisericeşti a nu le întoarce spre străină treabă. — Nuntele a nu le face în vremea posturilor.

Şapte fapte ale milei cei trupeşti: Pe cel flămând a-l sătura. — Pe cel setos a-l adăpa. — Pe cel gol a-l îmbrăca. — Pe cel străin în casă a-l aduce şi a-l odihni. — Pe cel bolnav a-l cerceta. — Pe cei scârbiţi în temniţă a-i cerceta. — Pe morţii cei săraci a-i îngropa.

Şapte fapte ale milei cei duhovniceşti. Pe celce greşeşte a-l îndrepta. — Pe celce nu ştie a-l învăţa. — Pe celce se îndoeşte, bine a-l sfătui. — Pentru mântuirea deaproapelui pe Dumnezeu a ruga. — Pe cei scârbiţi a-i mângăia. — Năcazul şi supărarea cu răbdare a le purta. — A lăsa şi a ierta celorce ne-au greşit nouă.

Trei fapte bune ale cuvântării de Dumnezeu: Credinţa. — Nădejdea. — Dragostea.

Trei sfaturi ale Evangheliei: Sărăcia cea de bună voie. — Fecioria cea deapururia. — Ascultarea cea desăvârşit şi deplin pentru Dumnezeu.

Patru bunătăţi ale sufletului: Vitejia. — Inţelepciunea. — Dreptatea. — Curăţenia.

Patru bunătăţi ale trupului: Tăria. — Intregimea. — Frumuseţea. — Sănătatea.

Şapte păcate de moarte: Trufia. — Iubirea de argint. — Curvia. — Mânia. — Lăcomia. — Zavistia. — Lenevirea la faptele cele bune.

Sapte faceri de bine împotriva acestora: Smerenia. — Ieftinătatea. — Infrânarea poftei. — Ingăduinţa. — Postul împotriva lăcomiei. — Dragostea şi iubirea de fraţi. — Nevoinţa spre faptele cele bune.

Cele patru păcate strigătoare la cer: Uciderea de bună voie. — Păcatul sodomesc. — Asupreala săracilor şi a văduvelor. — Oprirea de plata slugilor.

Şase păcate împotriva Duhui Sfânt: Cea peste măsură nădejdea despre mila lui Dumnezeu, adecă: când fără frică greşeşte, gândind că va ierta Dumnezeu acelea toate. — Desnădăjduirea de mila lui Dumnezeu. — Călcarea Fiului lui Dumnezeu şi lăpădarea de el şi scăparea darului Duhului Sfânt. — Indărătnica împotrivire a arătatului adevăr. — Indărătnica petrecere în răutate: adecă în păcate, care este împietrirea şi aceasta este iarăşi nebăgarea de seamă până la moarte pentru pocăinţă. — Indărătnicia şi din răutate purcezătoare gonirea bisericii cei creştineşti, cu gânduri deşarte prin micşorarea slavei lui Dumnezeu.

Cele nouă păcate străine: Dacă poruncim cuiva să greşească, adică dacă învităm pe cineva spre păcat. — Dacă dăm sfat, învoire în cele către păcat. — Dacă ne învoim spre păcatul cuiva. — Dacă tăcem şi nu înfruntăm pe celce păcătueşte. — Dacă putem şi nu împiedecăm păcatele cele străine. — Dacă ascultăm pe celce păcătueşte şi îl apărăm. — Dacă pe cineva învităm spre păcat sau de aceea nu băgăm de seamă. — Dacă lăudăm păcatul străin. — Dar mai vârtos greşim, dacă dăm scandelă (sminteală).

Cele 12 roduri ale milosteniei, cum scrie la Mateiu 25: Flămândului să i se dea de mâncare. — Setosului să i se dea să bea. — Pe cel străin să-l primească în casă. — Pe cel gol să-l îmbrace. — Pe cel bolnav să-l caute. — Pe cel din temniţă să-l cerceteze. — Pe cei morţi a-i îngropa. — Pe cei scârbiţi a-i mângăia. — A sfătui cele de mântuire. — A învăţa pe cei neştiuţi. — A ierta greşelile celui vinovat. — A răbda cu mulţumită scârbele ce ne vin dela Dumnezeu şi dela oameni şi a ruga pe Dumnezeu nu numai pentru sine, ci pentru toţi.

Cărticica cu aceste învăţături religioase-morale, scoase toate din Sf. Scriptură, se afla pe vremuri în mânile tuturor cărturarilor, la sate ca şi la oraşe, şi înlocuia întrucâtva îndeletnicirea cu cetirea Sf. Scripturi. Căci curând se uitase în biserica creştinească îndemnul Sf. Ioan Gură de Aur şi al altor sfinţi părinţi ai bisericii, cari cereau cu tot dinadinsul cetirea Bibliei, îndeosebi a Noului Testament şi a Psalmilor, izvorul bogat în îndrumări la viaţa religioasă-morală. O cauză principală a fost şi lipsa Bibliei în limba vorbită a credincioşilor. Iar când s'a tipărit şi la noi în limba română i s'a dat un format, care a făcut-o din cauza preţului urcat inaccesibilă mulţimii. Starea aceasta dăinueşte şi astăzi. Spre durerea noastră trebuie să mărturisim, că dacă totuşi a început să pătrundă şi în popor, e datorită mai mult Societăţii biblice britanice.

Mare e răspunderea, pe care o au părinţii şi ceilalţi educatori înaintea lui Dumnezeu şi a societăţii în privinţa creşterii copiilor lor. Dar cu toată convingerea, că o educaţiune bună e de o importanţă capitală atât pentru individ, cât şi pentru

societate, asistăm zilnic la spectacolul dureros al nenumăratelor pilde de educație greșită. Pentru ce oare? Cauza principală e, că părinților le lipsesc cunoștințele necesare pentru a putea da o creștere bună, în spirit creștinesc, copiilor lor. Toți cei în slujba statului și a altor organizațiuni au nevoie de o pregătire specială pentru a-și putea exercita profesiunea. Numai creșterea copiilor în familie poate fi lipsită de această pregătire? Nevoia o vedem, deci și părinții trebuie să caute a-și câștiga cunoștințele necesare, pentruca să ne poată da în copiii lor caracterele, de cari are nevoie poporul român.

VICTOR LAZĂR

ȘTIINȚĂ POPULARIZATĂ

Dimensiunile universului

Soare polar

Mult timp a trebuit să fie preocupată gândirea omenească, până să poată ajunge la concluzia, că pământul este un corp rotund, turtit puțin la poli din cauza mișcării de rotație pe care o săvârșește. La început s'a crezut că pământul este un disc rotund înconjurat de apă în toate părțile.

Și mai multă bătaie de cap a produs gânditorilor, problema suportului pe care se sprijinește pământul. Astfel la început s'a crezut că pământul se sprijinește pe umerii unui uriaș înaripat numit Atlas, care și el la rândul lui stă pe carapacea unei broaște țestoase, iar aceasta trebuia de asemenea să aibă un punct de sprijin în spațiu. Admițând însă această ipoteză, tot trebuia să se ajungă la concluzia, că ori pe ce s'ar sprijini pământul, este necesar să existe undeva un punct fix, care să țină pe el toate sprijinile intermediare. Ori această ideie duce automat la un spațiu finit, dar tot greu de conceput, de vreme ce sprijinul pământului se poate foarte greu imagina.

Cercetările mai nouă au ajuns însă la concluziunea, că dacă pământul e un corp finit, el nu se sprijinește însă pe nimic și se mișcă într'un spațiu infinit. Pentru ce este infinit spațiul în care se mișcă pământul, vom vedea către sfârșitul acestei expuneri. Deocamdată să vedem în ce condițiuni se mișcă pământul și ce dimensiuni are el.

Pământul are două feluri de mișcări principale: una în jurul axei sale, care îl face să fie când cu o jumătate, când cu cealaltă spre soare, dând astfel naștere la zi și noapte, iar alta în jurul soarelui, dând naștere la anotimpuri. Dar dacă pământul nu se sprijinește pe nimic, cum de nu cade în infinitatea spațiului? Pământul nu cade, pentrucă soarele exercită o forță de atracție asupra pământului și-l face pe acesta să țină mereu o anumită cale. Nu cade pământul nici pe soare, fiindcă din rotația sa în jurul axei, rotație care dă naștere la zi și la noapte, se naște o forță contrară atracției soarelui. Din echilibrul acestor două forțe, pământul ține un drum în jurul soarelui care se știe că e de forma unei elipse.

Nu trebue să ne mire atracția pe care o exercită soarele asupra pământului, deoarece și pământul posedă o asemenea forță. Este forța gravitațiunii. Pământul atrage spre sine orice corp nesuspendat. Atracția aceasta este de aceeaș natură ca aceea a soarelui cu care atrage pământul. Dacă unui corp nesuspendat i se mai dă și o lovitură în direcția perpendiculară pe a căderii, atunci calea făcută de acel corp are o formă cam asemănătoare cu cea pe care o face pământul în jurul soarelui. Așa de exemplu, glonțul puștii are o cădere în curbă, datorită faptului, că face calea sub influența a două forțe: gravitația și cea primită prin explozia pulberii. Se zice chiar, că dacă explozia pulberii ar imprima glontelui o viteză de 10.000 metri pe secundă, el nici n'ar mai cădea pe pământ, ci l-ar înconjura mereu, făcând astfel un drum asemănător cu al pământului în jurul soarelui. Iată deci cum se explică

atât faptul că pământul nu cade pe soare, cât și că el are o rotație în jurul acestuia.

Dacă pământul este mărginitt să vedem ce dimensiuni are el. Am zis că forma lui este aceea a unei bile puțin turtită la capetele axei în jurul căreia se învârte. Diametrul bilei pe la equator este cam de 13.000 km., iar lungimea equatorului, adecă cercul cel mai mare pe care ni-l închipuim tras pe la mijlocul bilei perpendicular pe direcția axei în jurul căreia face rotirea, este de vre-o 40.000 km. Ca să ne facem o ideie mai precisă de lungimea acestui cerc, vom spune că un aeroplan care ar merge necontenit cu o iuțeală de 100 km. pe oră ar înconjura pământul pela equator cam în șaisprezece zile.

Soarele are mult mai mari dimensiuni decât pământul. Volumul lui este de un milion de ori mai mare ca al pământului, ceeace însemnează că are o rază de 650.000 km., și un diametru de 1.300.000 km. Depărtarea între pământ și soare este cam 150 milioane km. ceeace însemnează că avionul cu o iuțeală de 100 km. pe oră, ar ajunge de pe pământ pe soare în osutășaptezeci de ani. Orice vehicol am imagina printre cele descoperite până astăzi, se vede că dacă din alte puncte de vedere drumul dela pământ la soare ar fi posibil, parcurgerea lui trece peste durata unei vieți omenești. Din acest exemplu palid totuș nu ne putem face o ideie nici măcar aproximativă despre dimensiunile universului.

Inainte de a trece la dimensiunile universului să ne lămurim noțiunea lui. Pământul și soarele nu sunt singurele corpuri cerești. In afară de pământ, se mai învârtesc în jurul soarelui câteva planete și anume: Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun și Pluto. Dintre acestea, Mercur și Venus sunt mai aproape de soare decât pământul. Cea mai depărtată de soare este planeta Pluto, care înregistrează o distanță de cam 7.560.000.000 km. dela acesta. Celelalte planete sunt mai apropiate; așa de exemplu: Neptun însumează o distanță față de soare de vre-o 438 milioane km. Depărtările acestea evident sunt enorme. Și pentrucă în afară de soarele nostru mai sunt și alți sori în spațiu, toți la un loc câți pot să existe, formează universul. Corpurile cerești înșirate mai sus formează sistemul solar. După cât se vede, deja în sistemul nostru solar depărtările dintre planete și soare sunt așa de mari, că viața omului nu e suficientă spre a-i permite să le parcurgă, chiar presupunând că vehicolul cu care se deplasează merge încontinu. Așa de exemplu, cu avionul ar trebui să facem dela Neptun la soare cinci sute de ani de drum, iar dela Pluto la soare peste 8600 de ani. Este evident că asemenea depărtări nu mai sunt compatibile cu viața omenească.

Mai impresionante decât aceste depărtări, sunt acelea cari despart sau definesc celelalte sisteme solare. Deoarece aceste distanțe ar fi foarte greu de precizat în număr de kilometri, se recurge la alte unități mai mari. Cea mai importantă unitate folosită în exprimarea distanței dintre corpurile cerești, planete, sau sisteme solare, este calea pe care o parcurge lumina într'o secundă și care este de 300.000 km. Iar calea pe care o parcurge cu această iuțeală raza luminoasă în decurs de un an, se numește an lumină. (9.4600.800.000.000 km.). Ei bine, cel mai apropiat soare de noi, numit Proxima Centauri, înregistrează o distanță de patru ani lumină, ceeace însemnează că raza luminoasă, mergând cu 300.000 km. pe secundă, are nevoie de patru ani, ca să ajungă dela noi la Proxima Centauri sau viceversa. Și cu aceasta suntem numai la începutul depărtărilor interstelare. Steaua Sirius care are o vie strălucire noaptea, mai cu seamă toamna și iarna, are o depărtare de noi, de 17 ani lumină.

Distanțele acestea amețitoare se întrec însă unele pe altele. Mai departe de noi decât Sirius, este steaua Betelgioza, la 1.100 ani lumină. Și nici acum nu suntem la sfârșit. Toate stelele pe cari le vedem noaptea formează o fâșie luminoasă numită Galaxie. Această Galaxie are forma unui bob de linte prin felul cum sunt grupate stelele în ea. Ei bine, distanța dela un cap la altul al bobului de linte, considerând distanța între punctele sale cele mai depărtate, este de cam 200 mii de ani lumină.

Evident că nici cu aceste distanțe, cari în definitiv depășesc orice închipuire și posibilitate de măsurare, nu suntem la sfârșitul spațiului. Zi de zi se descoper noi stele mai depărtate decât cele deja cunoscute. In aceste condițiuni putem constata ce efemeră e viața omului pe lângă timpul necesar parcurgerii acestor distanțe și cum infinitatea universului se lămurește într'o destul de clară proporție. Nici o depărtare din el nu este definitiv fixată ca maximă; se merge mereu înainte cu miile de ani lumină. Până unde? Omenește, avem convingerea că nu se poate preciza. Cât e de mare universul? Asta numai Dumnezeu o știe, care l-a făcut.

Ing. GH. BRÂNDUȘ

Din frumsețile firii: Secțiunea transversală a unui copac

INDRUMAREA VIEȚII

VOINȚA ȘI EDUCAREA EI

Omul face totdeauna ceeace dorește să facă, sau ceeace este forțat să facă.

Voința este facultatea sufletească prin care realizăm ceva, sau prin care se trece dela o idee la un act.

Această voință își are origina în dorință. Dorința vine dela o tendință înăscută sau dobândită. Ea este provocată sau asociată unei impresii sau sugestii.

Avem dorințe sau idei puternice, cari impun executarea imediată a unui act, altele mai slabe cari permit executări mai tardive și în sfârșit unele cari rămân în mintea noastră fără să se execute.

Se susține — de cei mai mulți — că dorința ar pune pe om numai în mișcare de a se hotărî și de a executa un act, iar pentru complecta realizare a acestui act ar interveni alte facultăți (perseverența, stima de sine, etc.). In orice caz dorința joacă un rol destul de important și de aceea suntem obligați ca în timpul vieții să cultivăm dorințele bune, vii, realizabile. Cei ce acționează fără vre-o dorință sunt considerați ca lipsiți de personalitate, susceptibili de a lucra numai sub influența altor persoane mai voluntare.

Prin cultivarea unei dorințe se face adevărata probă a descernământului (judecății), deoarece se îndepărtează dorințele vătămătoare sau nerealizabile. Când o dorință dobândită prin rațiune este însă slabă, o putem întări prin sugestiuni repețite date de alții sau produse de individ (autosugestiune).

Un act de voință cuprinde mai multe aptitudini; dintre aceste trei sunt mai importante: perseverența (voința pasivă), combativitatea (voința activă) și stima sau considerația de sine (voința imperativă).

Perseverența este persistența cu care cineva se leagă de un act sau de un scop hotărât să-l realizeze. Fără această aptitudine actul propus nu va putea fi săvârșit complect.

Prin combativitate înțelegem sforțarea suficientă pe care o face cineva pentru a învinge obstacolele ce se ivesc în calea acțiunii sale. Această combativitate se bazează la rândul ei pe curaj, prevedere, etc.

Prin stima de noi înșine putem să ne comandăm, să ne înfrânăm și să comandăm și pe alții.

Această stimă impune spiritul de disciplină (de sine) la tot ceeace ordonă conștiința, legile sociale și morale.

Toate sentimentele, poftele, impulsiile, pasiunile, etc. sunt stimulente importante ale voinței, cu condiția ca să fie controlate de inteligență, înfrânate prin legile și convențiile sociale și morale.

Pentru ca o hotărâre să fie considerată bună se cere ca judecata și raționamentul (care produce dorința), să fie integre, dorințele și sentimentele trebuind să stea în raport direct cu conștiința clară a mijloacelor și a posibilităților de realizare.

Mișcările și actele prin care se execută o hotărâre sau o voință a noastră pot fi conștiente sau voluntare și inconștiente și automate.

De cele de mai multe ori noi luăm conștient o hotărâre, pe care o executăm apoi prin acte automate.

Mă hotărăsc — de exemplu — să mă duc la un prieten. Acțiunea o execut prin mișcări spontane, reflexe, automate. Fără a mă gândi, fără alt act nou de hotărâre, eu mă îmbrac cu paltonul, iau pălăria și umbrela, dacă timpul este defavorabil, deschid ușa, scobor scara, etc.

Odată ajuns în stradă, gândind poate la altceva, mă îndrept automat spre locuința prietenului, evitând obstacolele, salutând persoane, etc.

Dorința precedând un act de voință pentru ca ea să fie puternică, trebuie să fie cât mai bine încrustată în inconștientul nostru. In viață suntem adeseori spectatorii luptei ce se dă între dorințe rele învechite și dorințele bune dar mai proaspete.

Un alcoolic — de exemplu — trece prin fața unei cârciume. Dorință nouă pornită din acțiune sau inteligență, îi spune „nu intra“; totuși el intră. In acest caz noi ne obișnuim să spunem, că acest individ este fără voință. În realitate el primește două sugestiuni; una nouă dela inteligență sau judecată care-i spune: „teme-te de alcool, este un toxic înșelător“, cea de a doua mai învechită îi spune: „bea, căci este delicios“. Cea din urmă l-a dominat. Pentru ca cea dintâi să fi putut reuși era nevoie ca să fie întărită prin repețite sugestiuni sau autosugestiuni.

Prin aceste repețiri dorința trece în inconștient și în mod reflex, automat, individul se îndepărtează dela debitul de alcool.

O educare a voinței, un antrenament al ei, poate influența nu numai dorințele rele, dar chiar unele funcțiuni organice care lucrează mai autonom. Citez în această privință următorul exemplu:

In ziarul francez „Le Matin“ din 30 Ianuarie 1931 se semnalează faptul, cum renumitul fakir Tahra Bey, pentru a dovedi sinceritatea experiențelor sale și adevărul fakirismului său, propune tribunalului din Paris să dea o reprezentație în fața judecătorilor. In această reprezentație el sus-

ține, că își va trasversa părți din corp cu ace sau pumnal, va lăsa să i se sdrobească pe pântece o peatră de câteva zeci de chilograme, se va culca pe o blană de lemn plină de cuie ascuțite, va sta cu picioarele pe sticlă sfărâmată, în sfârșit va sta îngropat în pământ închis în un sicriu peste $^1/_2$ oră, și acestea toate fără să arate vre-o suferință sau neajuns.

Prin aceste experiențe vrea să dovedească netemeinicia calomniilor lui Paul Heuzé, care în cartea sa „Fakir, Fumistes et Co" îl acuză în parte de șarlatanie.

Am avut ocazia să văd experiențele acestui fakir pe scena teatrului Champs Elizées și deci am cetit cu mult interes lucrarea D. Paul Heuzé.

Ori acest autor declară, că exceptând procedeele ilusioniste (adecă mijloacele de fascinațiune ce întunecă simțul critic), experiențele se pot executa de orice om care-și antrenează voința să ajungă la astfel de rezultate. El mai declară, că fiind antrenat este în stare să demonstreze public — adevărurile scrise în cartea sa.

Nu am urmărit detaliile procesului, am auzit însă că a fost câștigat de P. Heuzé.

Explicațiile și practicile recomandate de el rămân deci decisive.

Fiecare om își poate educa voința și prin antrenament să ajungă să execute acte ce pot uimi pe semenii săi. Se poate deci prin voință comanda până la oare care punct chiar unor funcțiuni autonome ca: circulația (inima și vasele), respirația [plămânul], digestiunea [stomacul], etc.

Desvoltând anumiți muschi, profitând de anumite regiuni din corp mai puțin pline de sânge, folosind cât mai mult aerul residual din plămâni sau puterea de a înceteni mișcările stomacului, etc. se ajunge la fapte considerate ca miraculoase.

Fakirii, hipnotizatorii, prestidigitatorii, ilusioniștii, etc. cunosc și folosesc aceste împrejurări, adăogându-le și oare care înșelăciuni pentru a putea fi considerați de public drept creaturi supranaturale. Publicul le acceptă și-i aplaudă. Dacă prin perseverența lor în ajungerea la aceste realități merita să fie aplaudați, prin prezentarea lor ca supranaturali, merită să fie condamnați.

Acest exemplu ne indică, unde poate duce educarea voinței și ce rol poate juca ea în viața noastră, unde de altfel nu căutăm fakirismul, ci desvoltarea personalității.

Educarea voinței s'ar rezuma deci la cultivarea tendințelor și dispozițiunilor bune, la crearea obișnuințelor și deprinderilor bune, prin cunoașterea de sine, prin idei și sentimente forte, prin sugestiuni și autosugestiuni.

Voința influențându-se de plăcere și durere evidențiază și mijloacele de stimulare ale ei, adecă acele hedonice [laudă, emulațiune etc.] și acele de constrângere [pedepsele].

In cazuri de pasiuni rele și rebele, se poate încerca de medicii specialiști și așa numita derivație sufletească [psihică].

Dr. GH. PREDA

S'au dus sărbătorile

S'au dus sărbătorile
Cu vântul,
Ca gândul
Și-s moarte cântările.

Argintul colindului
Se frânge
Și plânge
La poarta văzduhului.

E veșted și bradul
In tindă,
Colindă
Mai cântă — motanul.

Doar graiul bunicului
Mai bate la suflet,
Cu umblet
De nașterea Domnului.

I. ȚARINĂ

Copiii noștri cari cântă șlagăre

Un fenomen ciudat, dar adevărat: copiii noștri se țin la pas cu lumea; sunt... în ritmul vremii. S'au modernizat și pace! Fac și ei ce văd la alții; mai mari ca ei, mai scălciați în moravuri, mai sălcii în gusturi. Nu v'a fost dat nici când penibilul prilej să întâlniți în case bune copilași rumeni și vioi ca aurora vieții, fredonând cu o impecabilă precizie și virtuozitate cântecele săltate sau molâi ale așilor șlagărului modern? Și ceva mai mult: n'ați văzut pe acești cruzi muguri ai omenirii aplaudați cu mărinimie de proprii lor părinți și încurajați generos în naivele lor scoborâșuri morale? N'ați fost puși în dificila situație de a vă asocia la aplauzele complectate desigur cu nelipsitele exclamări de admirație menite să releveze „talentele" plăpândei odrasle sub ochii înmuiați de-o deosebită mulțumire ai părintelui foarte sigur de viitorul trandafiriu ce-i așteaptă băiatul? A pe-

trecut și celce scrie aici, asemenea momente. Mai mult din greșală — nu pentrucă le-ar fi căutat. Obicinuit, te păzești de situațiile cari te pun în desacord cu tine însuți și-ți cauți societatea ce-ți place. Sensația ce am avut în atari clipe a fost dură, brutală. Ceva asemenea unei pocnituri de ciomag oblu'n moalele capului. Gândurile ce m'au scuturat atunci, au fost nemiloase și triste ca un mormânt de conștiințe. Crâmpee din ele se'ncheagă aici fără pretenții și mai ales, despuiate de sfânta lor asprime inițială.

Să faci prognosticuri asupra viitorului acestor copii cari cultivă și adoră ușurătatea și superficialitatea vremii deghizate în cântecul înșelător al disseurului, e o operație pe cât de puțin simpatică, pe-atât de supărătoare. Azi Nello Manzatti, Elly Roman, Cristian-Vasile, Jean Moscopol le leagănă copilăria. Mâine, Pitigrilli, Prunck, Dekobra, Lawrence și toți negustorii de literatură tare, le vor ocupa tinerețele.

E *linia moartă* a vieții — după îngustimea priceperii acelora cari în complect desacord cu cuconetul emancipat, proclamă încă morala, rușinea, cumpătarea, disciplina și semnele lor drept singurii pioni autentici și eficaci ai unei prefaceri ce trebue să ne mântue ca oameni și ca neam. Ne-am abandonat cu o vinovată nepăsare portul mândru românesc ce forma în vremuri de răstriște cadrul în care un popor împilat dar sortit să trăiască, respira clipe românești. Doina s'a refugiat în munți, printre căciuli mățoase și răsunet duios de tălăngi. Horele își caută adăpost prin vizuini, dogoarea unei învârtite mai frământă cu patimă pământul doar în bătăturile stânilor și'n cătunele uitate de lume, dar infinit mai pline de dragostea de-a trăi decât zgârie-norii noștri dela orașe, cubiști, futuriști sau mai știu eu cum. Pe Coșbuc îl mai declamă doar bătrânii. Eminescu a înghețat în rafturi de biblioteci, iar Goga s'a învechit de mult. Doar copilul săracului cu casă grea mai rostește Ingerelul cu deplină curăție de suflet. Iar straşnicul Cato, biciuitorul de moravuri ușoare, e mai slab reprezentat printre noi, ca oricând. Așa ne „prefacem"... Așa omorâm un suflet pe care nici cea mai păgână cismă vrășmașe nu l-a putut strivi: asfixiindu-l cu buruieni importate de aiurea, cari n'au nimic cu firea cumpănită a neamului nostru.

GRIGORIE T. MARCU

Făt-Frumos

Dlui prof. Dr. O. GH.

Farmecele mult i-au fost părtașe...
Și la suflet și la chip gingașe.
Făt-Frumos întâiu'n frumusețe-i;
Crinul nepătat-culoarea feței,
Ochi-albaștri taie ca o spadă.
Pletele-i cad pe-umeri, — o cascadă.
Trăsnet este brațul său puternic
Când s'abate peste cel nemernic,
Iar voința lui nestrămutată
E temei de minte cumpătată.
Nici odată'n inima-i vitează,
Patimile cuibul nu-și durează,
Căci, deși bărbat la chip se vede,
E copilul care toate crede...
Desfăcut din stâncă, fără moarte-i,
El învinge chiar porunca soartei!

DAFNA-BLAGAIANA

C. Tinna: Trandafiri

NOTE DE DRUM

SPRE SOARELE DELA ASSUAN

— 1929 —

LA REGELE EGIPTULUI

Azi am avut prilejul să văd pe regele Egiptului, Fuad I, sub al cărui patronaj se ține Congresul din Cairo pentru care am venit noi aici. Cu invitări speciale am fost chemați să participăm la expoziția de medicamente deschisă azi și inaugurată de regele Egiptului.

Mașina ne duce până în insula din mijlocul Nilului, unde e aranjată expoziția. Autorități arabe medicale, în jachetă și fes, ne primesc și ne conduc, vorbindu-ne în cea mai pariziană franțuzească. Un vast câmp presărat cu nisip fin, mărunt, cuprinde pavilioanele cari ne arată organizarea sanitară a Egiptului modern. Dar n'am intrat în pavilioane, ci

toată lumea așteaptă afară pe regele care trebue să sosească. Un aparat cinematografic așteaptă în fața intrării. Deodată începe o mișcare mai vie între public, apoi orhestra intonează imnul regal egiptean, imn pe care l-am auzit mai întâi în parcul dela Heluan. Se apropie regele! O limuzină roșie, un „Cadillac" superb îl aduce. Aparatul cinematografic intră în funcțiune, celelalte aparate particulare idem, binoclurile se ridică și se așează în dreptul ochilor. Cadillacul stopează, lacheul sare din față și deschide ușa pe care iese repede, o persoană destul de tânără, îmbrăcată în haine civile, cu fes pe cap și cu mustața „în furculiță". Se oprește un moment — pentru cei cu aparatele — apoi pleacă însoțit de suită și de gloata noastră. Regele vizitează pe rând fiecare pavilion, unde i se dau explicații.

După amiazi suntem invitați la ceai la cofetăria Groppi, cea mai luxoasă și mai mare cofetărie din Cairo. E „Capșa" Cairului. Toți medicii sunt aici. Numărul meu la masă este o mie... și nu mai știu cât. Frumusețe de timp, frumusețe de loc, frumusețe de lume, lux, lume bună, confort, eleganță, încât ai impresia că s'a scoborât raiul pe pământ.

Seara m'am plimbat prin oraș, văzând într'o vitrină fotografia mărită a prințului Carol, care a fost pe aici în 1920, apoi am făcut cumpărături la magazinul „Cicurel". Teatrul avea pe afiș piese franțuzești jucate de „Comedia" franceză care vine în fiecare iarnă aici. Am cumpărat „coloniale", mere veritabile de-ale noastre, pe care le-am plătit cu 16 Lei bucata! Ce vrei, aici merele se importă ca la noi portocalele, sunt delicatese, „coloniale"! Am dori ca aceste mere să fie importate dela noi, dar nu, ele sunt aduse tocmai din California...

BARAJUL ȘI DELTA NILULUI. SAID BEY

O plimbare pe Nil în jos cu vaporul agenției Cook, care plimbă călătorii în toate colțurile lumii. Nilul are mărimea Dunării și frumsețile ei. Mici luntri de arabi, cu pânze ca și acum cinci mii de ani, se mișcă pe râu în sus și în jos. Mergem spre barajul Nilului, acolo unde încep și gurile, adică delta Nilului. Imprejur, lume necunoscută. După o oră de călătorie ajungem, debarcăm și ne plimbăm de-alungul barajului care oprește apa Nilului, făcând un lac imens, pentru a fi distribuită în deltă, în caz de trebuință.

Seara am fost invitați — numai Românii — la Dr. Said-Bey, profesor în Avenue Fouad 155, care ținea să-i vedem palatul și să-i ducem faima până în țara noastră. Palatul se află pe malul stâng al Nilului, într'o poziție în adevăr încântătoare. Primirea ne-o face la fiecare poartă și ușe o mulțime de servitori postați, cari ne salută închinându-se spre pământ. In holul cel mare ne întâmpină doctorul. La dreapta un mic bust de marmoră sculptat admirabil reprezintă o femee frumoasă plângând, iar alături de ea copila ei o atinge pe obraz cu mânuța întrebând-o: „De ce plângi?"

Luxul care mă înconjoară mă face să-mi aduc aminte de Castelul Peleș. Un covor de Smirna, care acopere tot holul în vasta lui mărime, și care valorează câteva milioane de Lei — ne înghite zgomotul pașilor. Dupăce ședem, doctorul Said Bey ține să ne spună câte un cuvânt frumos fiecăruia din noi. Said Bey, tot timpul rămâne în picioare cu fesul pe cap și ne servește. Apoi vin curmalele și portocalele. In urmă suntem învitați să-i vizităm toate camerele palatului. Covoare pe jos pretutindeni, mese de marmoră albă sau roșie, acoperite cu dantelă fină, pereți căptușiți cu marmoră, scaune, tablouri, sală de biliard, șah cu figuri de fildeș, toate o minune. Toate sunt frumoase, toate ne încântă, dar lipsește ceva, simțim lipsa cuiva. In tot palatul sunt numai bărbați. Lipsește femeea din casă, cu sufletul ei, cu zâmbetul ei, cu mișcările ei. La întrebarea noastră ni se răspunde că femeea se află în alt palat, fiindcă doctorul are trei palate în Cairo. Pianul deschis la claviatură și acoperit cu dantelă fină, păstrează pe el portretul soției lui Said-Bey, o femee frumoasă, fără văl pe față. Prin câteva lovituri de degete ating claviatura cântând cele dintâi tacte din Barcarola „Povestirilor lui Hoffman". Sus în etaj ni se arată dormitorul superb. De aici eșim pe terasa palatului care se deschide în fața Nilului care în cursul lui atinge palatul. O seară superbă, ca toate serile și nopțile din Cairo. Luna deasupra Nilului, ca în opera „Aida"; bogăție, liniște și farmec în interiorul palatului ca într'o poveste din „O mie și una de nopți".

S'au abătut însă și asupra palatului acestuia nenorociri, așa că își are și el povestea lui tristă. Palatul era al unui tinăr bey arab, care trăia la Paris, iar acasă venea numai iarna când căldurile la Cairo sunt mai suportabile. La Paris s'a căsătorit cu o franțuzoaică mai în vârstă ca el și care după 2 ani de căsătorie, îndemnată de gelozie și-a împușcat bărbatul a cărui fotografie o vedem acum în dormitor. Acest tinăr nu mai avea decât o singură soră care i-a moștenit palatul și care azi e soția lui Said Bey. Dormitorul mortului este păstrat în palat cu sfințenie, cu fotografia lui pe care o vedem deasupra patului și cu fotografia ei, care deasemenea e păstrată în dormitor, însă e acoperită — să nu se mai vadă.

Inainte de plecare am rugat pe Said Bey să ne arate biblioteca sa. N'avea în palat nici o carte, spunându-ne că toate cărțile și le păstrează la Facultate. L-am crezut, i-am mulțumit pentru momentele frumoase petrecute la dânsul, spunându-i că ducem în România amintiri frumoase și-am plecat din palatul celor O mie și una de nopți, salutați fiind la ieșire iarăși de bunii servitori negri cari se închinau până la pământ.

HELIOPOLIS

E ultima zi pe care o mai petrecem la Cairo. Mâine plecăm spre sudul Egiptului, ne vom sui pe Nil în sus până la Luxor și Theba și până la Assuan, aproape de frontiera Sudanului. Am terminat cumpărăturile; hainele de mătase albă și casca colonială cafenie mă așteaptă în hotel să le îmbrac. O ultimă serbare se mai dă în onoarea noastră, serbare care închee congresul: deseară suntem invitați la balul aranjat în onoarea noastră în orășelul Heliopolis.

Heliopolis, oraș vechiu, plin de splendoare odinioară, avea și el templele lui în frunte cu Templul Soarelui din care s'au adus columne la biserica Sf. Sofia din Constantinopol, este azi un oraș modern în care nu se mai vede nimic din splendoarea de odinioară; se află numai la câțiva Km. spre nord-est de Cairo. Voiam să vedem alergările de cai. Un tramvai ne duce repede și ieftin pân'acolo. Din vechiul și faimosul Heliopolis nu se mai vede decât un obelisc inundat și el de apă, ca și sfinxul din Memphis. Heliopolisul de azi este cea mai modernă stațiune climaterică mondială englezească, cu palate lângă palate și cu cel mai mare și mai luxos hotel din lume. Cu mașina în câteva minute ești la Heliopolis pe o șosea admirabil asfaltată. Dacă ai fi locuitor în Cairo, ar trebui să-ți cumperi mașină numai ca să te poți plimba cu ea pe minunatul drum care te duce la Heliopolis — atât este de perfect acest drum. Aci, în Heliopolis, admiri frumusețea orașului, palatele lui, hotelul lui cel superb și alergările de cai, la cari am mers noi azi dup'amiazi. Intrarea 240 Lei, pe cari ți-i încasează soldații englezi postați la intrare. Tribuna frumoasă ca și a noastră dela Băneasa, cu lume elegantă și cu arabi moșieri bogați, cari „pontează" sume uriașe. Cai de rasă, jokei de toate neamurile. Am întâlnit un jockeu dela București, care în timpul cât e pauză la noi — iarna — a venit să vadă și el alergările dela Heliopolis. Cald, ca la noi vara. Hainele de vară mi-au prins bine. Am pontat și eu pe „gagneur", dar fără noroc, căci la jumătatea drumului calul meu s'a poticnit și a căzut peste jockeu, iar eu priveam prin binoclu cum se sbat a moarte jockeu și cal, iar la spatele meu, o femee frumoasă plângea cu lacrimi mari, privind prin binoclu pe bietul jockeu care-i era bărbat și care după câteva minute a murit în urma căderii. Pierderea mea n'a fost nimic față de pierderea bietei femei. Spre seară ne-am înapoiat la Cairo, ca să ne îmbrăcăm fracurile pentru balul care ne aștepta.

Seara îmbrăcați în mătăsuri, smokynguri, fracuri și jobenuri, ne-am înapoiat — de data aceasta în mașină — oprind la „Heliopolis Palace" unde ne-au sărit înainte și am fost serviți de servitorii negrii, dela intrare până la garderobă, par'că noi am fi fost englezii proprietari de vapoare și de teancuri de hârtii de câte o sută de lire. De altfel în Egipt, orice călător străin e privit ca un om bogat care are lire — altfel n'ar putea veni pân'aci.

Intrând în interiorul „Palace"-ului, rămâi încântat! N'am văzut hotelurile din toată lumea, dar se spune că acesta e cel mai mare și cel mai luxos. Suntem peste 2500 de medici din toată lumea! Ți se pare că ești prieten cu toată lumea de aici, că-i cunoști pe toți și pare că toate femeile de aici te iubesc. In pauze, luminile se sting și la lumina colorată a unui reflector care aruncă pe parchet un cerc de lumină colorată 2—3 perechi încântătoare distrează publicul prin jocurile lor artistice. Perechi elegante privesc. Apoi luminile se aprind, perechile dansatoare dispar și cealaltă lume dansează. Intr'un colț al etajului, o pereche scoboară câteva scări. Tresar, dar nu pentru ochi albaștri ci pentru altfel de ochi. Mă opresc. O cunoștință de acum opt ani dela Cluj:

— Sulamita!

Tânăra își părăsește partnerul și vine la mine.

— Dumneata aici, domnișoară? Cu ce vapor ai venit?

— N'am venit cu nici un vapor, fiindcă ne-am mutat din România și acum stăm în Palestina, la Tel-Aviv lângă Jaffa și am venit și eu la congres.

Mi-aduceam aminte de ea de când era studentă la Cluj, iar eu ca preparator de Clinică îi scriam numele în catalog. Probabil că mișcările studențești din Cluj și București, mai apoi și propaganda sionistă au adus-o cu părinții ei în Palestina.

Avea o bucurie nespusă că mai poate vorbi cu cineva limba românească pe care n'a uitat-o și o iubește. Mi-a dat cartea ei de vizită tipărită românește și ne-am despărțit.

Către miezul nopții s'au deschis ușile cele mari cari duceau din salon în bufet. Ca la un semn, toată lumea a năvălit, la mâncare.

După miezul nopții am plecat dela bal, pentruca să ne odihnim, fiindcă a doua zi la ora 8^{30} pără-

seam Cairo şi plecam spre Luxor. Un automobil lung ca pentru 20 persoane, foarte elegant, ne-a dus pe noapte cu lună şi stele, fără cel mai mic zgomot, pe drumul asfaltat frumos şi neted, încet-încet, lin, în noapte caldă-caldă, în capitală unde aveam să dormim cea din urmă noapte petrecută la Cairo.

(Va urma) Dr. EUGENIU DOBROTĂ

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Axel Munthe: CARTEA DELA SAN-MICHELE (The story of San Michele). In româneşte de F. Aderca.[1] Editura „Cultura poporului" Bucureşti.

Printre cărțile, despre care s'a vorbit şi scris mai mult anul trecut, este şi această minunată carte a doctorului suedez, Axel Munthe. După consensul general al presei mondiale şi al celor mai valoroşi şi idealişti scriitori (la noi a rostit o foarte frumoasă conferință la Bucureşti dl Brătescu-Voineşti) ea este un monument înălțat, peste biografia unui om excepțional, însăşi umanității celei mai pure, la care s'a putut ridica totuşi secolul trecut, prin excelență al burgheziei, cu infrastructura sa economică bazată pe exploatarea claselor de jos, implicând nedreptățile sociale, ce au decurs de aici. Am impresia că, judecată din acest punct de vedere, opera lui Axel Munthe este cea mai strălucită pledoarie pentru vechile concepții sociale, rezultate din proprietatea individuală şi libertatea opiniei. Dacă din mijlocul acestei societăți putrede — cum se obişnueşte a se spune astăzi — s'a putut diferenția un om de valoarea doctorului suedez, a cărui viață de filantropie ne uimeşte şi stârneşte mândria de-a ne numi oameni, ființe alese în creația divină, atunci secolul trecut şi-a împlinit chemarea istorică în desvoltarea omenirii, însemnând nu numai un uriaş progres material, ci şi un eroic efort pentru înnobilarea părții sufleteşti din noi.

Concluzia se impune oareşcum peste asertiunile autorului, de altfel cam pesimiste în ce priveşte firea omenească. El, în dragostea sa nețărmurită pentru toate creaturile bunului Dumnezeu, oameni şi animale, înclină mai mult spre aceste umile vietăți, lăsând să înțelegem că, dacă a putut pătrunde în raiul creştin, o datoreşte intervenției timide, la judecata din urmă, a sfântului Hubert, patronul cânilor şi mai ales celei hotărâtoare a sfântului Francisc d'Assisi „il poverello", pentrucă a mântuit viețile păsărilor, gâtuite pe insula Ana-Capri de barbarii neguțători de carne de prepeliță.

Un nordic c'un suflet de-o delicatețã neobişnuită şi c'o forță de caracter tot atât de minunată. L-a atras din patria sa cețoasă şi rece insula fermecată din sud, unde şi-a petrecut ultimii ani ai vieții marele bărbat, care a fost împăratul Tiberiu. Acolo în Ana-Capri, pe muntele San-Michele şi-a clădit doctorul casa, împodobindu-i grădina şi terasele cu antice statui şi columne desgropate (roba di Timberio), de unde să se poată bucura şi sătura de lumina fratelui nostru: *Soarele.* Presimțind nenorocirea orbirii care-l aştepta şi care-l va face să plătească aşa de scump orgia de culori şi lumină, pe care a dorit-o atâta, a muncit o viață întreagă, neprecupețind nici o primejdie sau osteneală, ca să-şi realizeze acest superb vis.

Nu ne îngăduie spațiul să înşirăm toate peripețiile vieții lui de-o energie biologică şi psihică, aşa de înrudită cu a unui Nansen bunăoară, meritând pe deplin titlul de *erou,* în accepția scriitorului englez, Carlyle. Memoriile lui pot interesa deopotrivă pe medic, despre a căror activitate în societatea modernă nu s'a scris niciodată cu atâta justețe şi înțelegere iertătoare; pe sociolog, curios de mentalitatea unor societăți şi popoare primitive printre care a trăit autorul, pe psihologul cercetător al sufletului nostru şi *mai ales pe preotul-apostol* care va găsi aici exemplul forței-sufleteşti necesare pentru jertfire în iubirea deaproapelui. Căci „Cartea dela San-Michele" este una dintre cele mai creştineşti cărți, în care s'a păstrat nefalşificat spiritul Mântuitorului.

Dar valoarea cărții este evident şi literară. Deşi povestirea se desfăşoară la persoana întâiu, în formă de amintiri — împletite însă cu multă artă în ce priveşte cronologia compoziției — extraordinarele evenimente şi întâmplări trăite de doctorul Axel Munthe, dela vizitele în cartierul muncitoresc şi concomitent aristocrat din Paris şi acele ciudate experimente cu istericele dela Salpetrière, trecând peste grozava epidemie de holeră dela Neapol şi înfiorătorul cutremur de pământ dela Messina, până la nebunia colectivă a bogaților americani, veniți la Roma să consulte pe celebrul hipnotizor, întâlnim atâtea scene de un tragism şi-o semnificație adânc omenească, ni se pun atâtea probleme, facem cunoştința sub aspecte aşa de inedite a unor oameni mari, ca Pasteur, Chercot sau psihologul W. James, ne îmbătăm

---

[1] Traducerea dlui Aderca a apărut până acum în 3 ediții. Nu avem la îndemâna ediția II şi III, dar credem că traducătorul a corectat regretabilele greşeli de gramatică, mai ales perfectul simplu p. 1, scris consecutiv cu un „i". *mă pomeni* etc.

simțurile în peisagii și priveliști așa de delicate sau sublime, încât — putem spune — că rar s'a mai scris o carte asemănătoare, care poate să satisfacă și pasioneze în așa măsură pe cetitor.

Peste tot însă mai fățiș sau mai ascuns pândește fantoma morții, pe care doctorul o consideră mai curând ca pe-o necesară, aproape înțeleaptă forță a naturii, decât pe-o dușmană a neamului omenesc. După grozavul cataclism dela Messina, undeva pe un morman de ziduri, o țărancă din Calabria nutria la sânu-i voinic doi copii sănătoși: *Era Demeter din magna Graecia, unde se născuse magna mater a Romanilor. Era însăși Natura din pieptul plin al căreia curgea șuvoiul nebiruit al vieții — deasupra mormintelor a o sută de mii de morți.* Aproape în toate capitolele se simte această scrutare a tainei celei mari, a vieții de dincolo. Pe unde trece doctorul, se ivește și tovarășa lui sumbră, cu care dă lupta inegală, reușind uneori să-i smulgă jertfele, alteori să înseninezе prin puternica-i forță de sugestie, ultimele clipe ale muribunzilor. Din cauza acestei chinuitoare neliniști față de eternul mister, neliniște care străbate cartea ca un fir roșu, ea a fost numită și *Cartea morții,* deși rar operă în care să pulseze *viața* mai cu frenezie.

Nici roman, nici memorii propriu zise, nici autobiografie, *Cartea dela San-Michele* constitue în parte *și* prin originalitatea expunerii, dar mai ales prin bogăția faptelor *trăite* și prin spiritul de profundă înțelegere și simpatie omenească, care se desprinde din ele, cel mai de seamă eveniment de *literatură etică* din ultimul timp.

p. d.

Nicolae Berdiaeff: MARXISMUL ȘI RELIGIUNEA, trad. de Prof. V. Godeanu și Pr. D. Cristescu. 1934, Râmnicul Vâlcii, 54 pag. 15 Lei.

N. Berdiaeff este unul dintre marii apologeți contimporani ai creștinismului ortodox. Valoarea lui este cu atât mai mare, cu cât în tinerețe era un credincios al marxismului, pe care, dupăce s'a convins de netemeinicia lui, l-a părăsit și s'a convertit la creștinism. In scrierile sale de filosofie și sociologie religioasă atacă cu obiectivitate și cu curaj slăbiciunile comunismului marxist, fără să se ferească a-i recunoaște și părțile bune, când le are, precum nu se sfiește să arate și partea de vinovăție a creștinilor în fața mișcării revoluționare comuniste.

Contra comunismului, care propagă ura de clasă, mesianismul proletar și lupta împotriva burgheziei capitaliste și susține concepția materialistă a istoriei în sensul căreia toată zestrea spirituală a omenirii este un reflex al trebuințelor economice, — Berdiaeff susține un creștinism curat, spiritualizat și adâncit: „un creștinism care-și cunoaște datoriile sale creatoare, atât în cultură, cât și în viața socială".

Traducătorii au făcut un lucru bun când au pus la dispoziția cetitorilor români broșura aceasta a filosofului rus, pentru a se lămuri asupra unei probleme atât de actuale și pentru a scoate din ea consecințele cari se cer cunoscute și popularizate și între noi. Cu atât mai mult, cu cât studiul „Marxismul și Religiunea" este și un avertisment dat creștinilor.

IL. V. FELEA

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTĂ

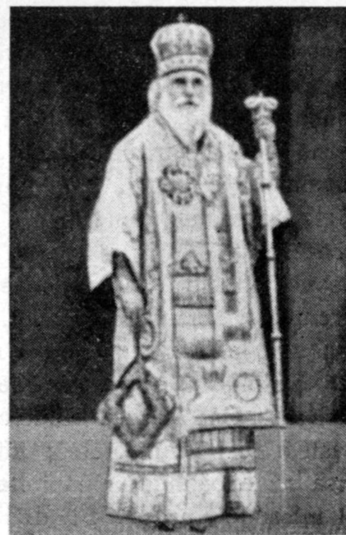
La noi

MM. LL. Regele Carol II și Regina Maria în sala Tronului

LA PALAT. In ziua de Anul nou s'a inaugurat noua aripă a Palatului Regal din Calea Victoriei. Cu acest prilej M. S. Regele Carol a ținut o impresionantă cuvântare, stăruind asupra necesității înoirii morale sub semnul căreia va trebui să se desfășoare de-aci nainte viața neamului nostru. La solemnitate au participat M. S. Regina Maria, I. P. S. Patriarh, membri guvernului și alte personalități reprezentative ale vieții publice.

P. S. NICODIM MITROPOLIT AL MOLDOVEI. Congresul național bisericesc întrunit la București în ziua de 23 Ian. a.

I. P. Sf. Sa Nicodim, Mitropolitul Moldovei

c. a purces la întregirea scaunului mitropolitan al Iașilor, devenit vacant pe urma adormirii întru Domnul a Mitropolitului Pimen Georgescu.

A fost ales P. S. episcop Nicodim, stareţul sfintei mănăstiri Neamţu. Inainte de a fi stareţ la numita mănăstire, P. S. Sa a ocupat scaunul vlădicesc al Huşilor, precum şi cel al arhiepiscopiei Chişinăului. P. S. Sa este una dintre cele mai venerabile figuri ale episcopatului nostru şi una dintre cele mai proeminente personalităţi ale ştiinţei sacre.

Deaceea, aşezarea P. S. Sale în fruntea glorioasei mitropolii ortodoxe a Moldovei a fost întâmpinată cu unanima bucurie a întregii Biserici româneşti.

La alţii

Inţelegerea dela Roma: DD. Laval şi Mussolini

ÎNȚELEGEREA FRANCO-ITALIANĂ. E îndeobşte cunoscută răceala raporturilor cari au existat dela răsboiu încoace între cele două mari surori latine: Franţa şi Italia. Această răceală care nu odată a vădit un aspect de manifestă vrăşmăşie, ţinând viaţa politică internaţională într'o vecinică frământare şi teamă, s'a sfârşit. Cele două mari puteri, prin reprezentanţii lor autorizaţi, P. Laval, ministrul de externe al Franţei şi Ducele Mussolini, au încheiat la Roma un acord menit să stingă litigiul dintre Franţa şi Italia. Cea care-a făcut concesii a fost Franţa. De câştigat însă nu a câştigat numai Italia, ci întreaga Europă. Fiindcă înţelegerea franco-italiană însemnează o nouă garanţie pentru menţinerea păcii.

Iată pentruce această înţelegere a fost întâmpinată cu bucurie entuziastă de toată lumea, afară doar de Ungaria, care a înţeles că... la Roma s'a mai smuls o pernă de sub trupul plăpând al revizionismului.

REGIMUL FASCIST din Italia îşi continuă drumul marilor realizări. Între altele el a întreprins secarea regiunilor mlăştinoase, operă care va da agriculturii un teren de 100.000 de hectare. În prima regiune de mlaştini secate s'a zidit oraşul *Littoria*, capitala celei de a 98-a provincii italiene, creiate din nou. Anul trecut, în 16 Aprilie, s'a inaugurat localitatea *Sabaudia*, iar de curând s'a pus temelia unei noi localităţi, *Pontinia*, ce se va înălţa ca prin farmec în faţa muntelui Lapini, la 75 km. depărtare de Roma.

Hotărît, Mussolini rămâne unic, printre marii creiatori ai lumii de după răsboiu.

PLEBISCITUL DIN SARRE. De sigur cel mai important eveniment internaţional al lunei trecute a fost plebiscitul din regiunea Sarre.

Plebiscitul s'a făcut în virtutea dispoziţiilor tratatului dela Versailles. El avea să hotărască, dacă după cincisprezece ani această mică dar bogată regiune minieră va rămânea independentă, dacă se va alipi definitiv Franţei, sau dacă va reveni patriei mame, Germaniei. Rezultatul plebiscitului a însemnat o grandioasă biruinţă a solidarităţii germane şi a regimului hitlerist. Peste nouăzeci de procente din voturi au fost pentru alipirea ţinutului Sarre la Germania. Votarea s'a desfăşurat în perfectă ordine, sub pavăza trupelor internaţionale. Au venit să voteze nemţii din Sarre risipiţi în toate părţile lumii.

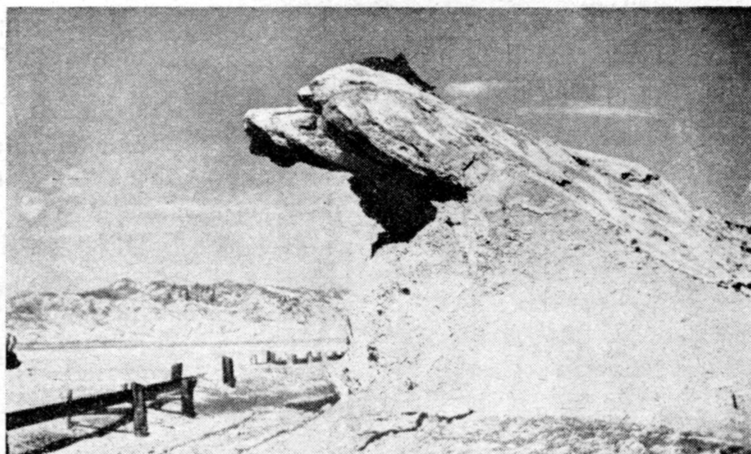
Pentru a-şi face datoria electorală, o doamnă a venit tocmai din Schangai, prin Siberia. Abia în ziua votării a sosit la Berlin, de unde a fost transportată la Sarrbrücken cu un avion special. Frumos, nu?

Un simpatic grup de italience aşteptând pe Duce la inaugurarea provinciei Littoria

DE TOATE ȘI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

Capul de câine dela Bacu

O STATUIE URIAȘE. De astădată nu e vorba de uriașa statuie a Mântuitorului care domină, de pe-o culme, împrejurimile orașului sudamerican Rio de Janeiro, nici de giganticul profil, cioplit în aripa unei stânci, al lui Lincoln, nici chiar de Sfinxul uriaș din Egipet, care-i tot opera mânei omenești. Ci e vorba, pur și simplu de o stâncă din apropierea orașului rusesc Bacu, pe care marele sculptor — firea — cu iscusita ei daltă — vremea — a tot măcinat-o, până i-a dat forma unui uriaș cap de câne.

SEMNE BUNE. In Suedia se observă de câtva timp, că în privința drepturilor femeii se accentuează tot mai mult o concepție nouă. Nu de mult, organizația femenină „Fredrica Bremerförbundet" a convocat o adunare, ca să îndrume generația cea mai tinără femenină la nevoia de-a lucra pentru emancipare. Desbaterile au fost pentru celece luptă pentru dreptul de vot și independența femeilor o surpriză amară. Tinerimea femenină a acuzat generația mai veche strigându-i: „Voi sunteți vinovate că am părăsit căminul și familia, lăsându-ne de ceeace e chemarea noastră: de-a fi soții și mame. Ne-ați împins în lupta pentru câștig, unde de fapt avem puțin de căutat și unde în orice caz nu îndeplinim o misiune, care nu s'ar putea îndeplini fără noi".

Trezirea din beția emancipării nefirești își face drumul nu numai în țările germanice, ci și în Italia. Ea trebue să se arete și la noi.

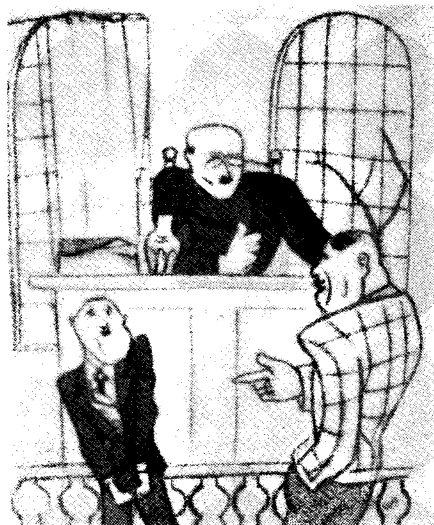
DL PROFESOR UNIVERSITAR G. NICHIFOR a ținut nu de mult o conferință la Radio, despre fenomenele astronomice din apropiatul viitor. D-Sa a spus între altele, că exact în prima zi de Crăciun a anului 1935 se va produce o eclipsă inelară de soare. Soarele va avea în această zi forma unei aureole, ca cea din jurul capului Mântuitorului nostru Isus Hristos, sau al sfinților. Poate deaceea nici nu vom avea norocul să vedem această eclipsă de soare, după cum nu o vor putea vedea nici americanii. Admirabila priveliște se va vedea numai în partea polului Sud al pământului. Prea se vorbește în Europa și'n America de războiu. Deaceea nu suntem vrednici de priveliștea minunată din noaptea'n care creștinătatea va prăznui nașterea Impăratului păcii.

Ce frumos e, când un distins om de știință vorbește *astfel!*

Cazinoul dela Monte Carlo

LA NOI ȘI LA ALȚII. Câtă vreme pe noi abia acum ne-a împresurat iarna cu gerul ei cumplit și cu vifornițele cari răstoarnă mersul trenurilor — Riviera zimbește-a primăvară, ispitind cu frumusețile ei pe milionarii îndrăgostiți de soare și de... ruletă. Chipul nostru dealături înfățișează faimosul cazinou dela Monte Carlo, la mesele căruia unii „se'nțolesc" iar cei mai mulți se... „curăță".

Viaţa veselă

Judecătorul: Auzi? Dumnealui susţine că i-ai tras trei perechi de palme.

Acuzatul: Nu, domnule judecător. I-am tras numai o pereche. Dar văzându-l slab de constituţie — i le-am tras în trei rate.

DUBLA NENOROCIRE

Ea: Iţi aduci aminte, pe locul acesta am făcut noi cunoştinţă acum cinci ani la un accident de automobil?

El: Da, da, o nenorocire nu vine niciodată singură.

OMUL PRECIZIUNILOR

Astronomul: Vezi steaua aceea? E la distanţă de cel puţin 300 milioane de chilometri dela pământ.

Negustorul: Mă rog, de aici de sus, unde ne aflăm, ori de jos?

MONOLOG

Când stai şi te gândeşti, totuşi e trist: tot omul se gândeşte numai la sine; numai eu mă gândesc la mine.

OBRĂZNICIE

— Chelnerul cel nou nu-mi place. Eri, când să plec, se uita la mine ca şi cum nu aş fi plătit.

— Şi tu ce ai făcut?

— M'am uitat la el ca şi cum aş fi plătit.

RAUTATE

— In fiecare seară îmi scriu impresiile.

— De când?

— Cam de trei ani.

— Atunci sigur că ai scris vre-o pagină.

DESPRE RADIO

Ce ureche muzicală are Mărioara noastră: În două secunde găseşte Bucureştiul...

NU E MANIERATĂ

— Ştii, bărbate, madam Popescu nu e deloc manierată.

— De ce, dragă?

— In timp ce mă întreţineam cu ea, tot la cinci minute căsca.

— Poate o fi vrut şi ea să spună ceva...

DIN CĂSNICIE

— Nevasta mea nu se culcă niciodată înainte de ora 2.

— Dar ce face tot timpul?

— Mă aşteaptă pe mine.

RECLAMA

Se întâlnesc doi reprezentanţi a două întreprinderi pentru fabricarea materiilor elastice.

— De data aceasta cred că v'am dat gata, zise unul. Materialul fabricat de noi întrece orice închipuire, atât e de elastic. Iată un caz: Un călător care îşi cumpărase nişte bretele din cele fabricate la noi, voia să călătorească spre America. Se îmbarcă, însă tocmai când vaporul era gata de plecare din neglijenţă, bretelele i se agăţară de un stâlp al portului. Vaporul plecă. Călătorul se ţinu de el. Bretelele se întinseră mereu, cum avansa vasul, până când ajunse în mijlocul oceanului. Dar acum bretelele nu se mai puteau întinde. Insă fură atât de trainice, că traseră vasul înapoi, în port.

— Ăsta nu e lucru mare, se amestecă al doilea. Noi fabricăm pingele şi tocuri de cauciuc. Un client se urcă într'un avion. La o înălţime de 6000 metri, avionul se strică şi personalul se salvă cu paraşuta. Numai clientul nostru, care avea talpă şi tocuri din fabricaţiile noastre, sări liber, ştiind că e asigurat. Şi'ntradevăr, când ajunse la pământ, elasticitatea materialului se dovedi atât de mare, că îl aruncă, de jos, iarăşi la 6000 metri. Trei zile în şir sări mereu de jos în sus. A treia zi a trebuit să fie împuşcat.

— De ce? interveni primul cu mirare.

— De ce? Apoi tu nu-ţi poţi da seama? Altfel ar fi murit de foame în aer!

POATE S'A INECAT

Goldştein a plecat în America cu speranţa să-şi refacă averea pierdută.

Madame Goldştein, foarte îngrijată, aşteaptă mereu scrisoare să-i vestească sosirea lui la New-York. Dar trec săptămâni şi luni, fără să primească ceva. Desperată ea o duce numai în plâns.

— Oh, nenorocitul! De sigur s'a botezat.

S'a botezat şi n'are curajul să-mi scrie, plânge Madame Goldştein.

— De ce te gândeşti numai la catastrofe? intervine socrul său. E drum lung până în America. Câte nu se pot întâmpla? Poate a căzut din vapor şi s'a înecat. Dacă s'a înecat, cine vrei să-ţi mai scrie?

BIBLIOGRAFIE

CĂRŢI:

I. Adămoiu: Revoluţia românească de mâine. Bucureşti. Bucovina 1934.

I. Adămoiu: Technica contabilă. Bucureşti. Independenţa 1934.

Petre Chiricuţa: Cunoşti tu calea? Predici. Bucureşti, Fântâna darurilor 1934.

Emil Cioran: Pe Culmile disperării, Bucureşti, Fundaţiile regale 1934.

M. Costin: Şoimii patrupezi. Tg. Mureş, Studio, 1934.

Pietro Mignosi şi Gino Novelli: Poeme creştine, în româneşte de Pimen Constantinescu. Focşani, Cartea Putnei 1933.

Al. Lascarov-Moldovanu: Mamina, ed. II. Bucureşti, Cugetarea 1934.

Dr. Sebastian Stanca: Valoarea organizaţiei noastre bisericeşti (Bibl. F. O. R.). Cluj Tip. Eparhială 1934.

Dr. Sebastian Stanca: Lege nouă, comedie intr'un act. Sibiu. Astra 1934.

Cleant Spirescu: Cosmos sau cântarea stelelor. Bucureşti, Cugetarea.

REVISTE:

Cronica Romanului. Roman. Ian. 1935.

Fântâna darurilor. Bucureşti. Dec. 1934.

Fruncea. Timişoara. Ianuarie 1935.

Gândirea. Bucureşti. Ianuarie 1935.

Gând Românesc. Cluj. Decemvrie 1934.

Luceafărul. Sibiu. Nov. 1934.

Luminătorul. Chişinău. Ian. 1935.

Misionarul. Chişinău. Nov.-Dec. 1934.

Orientări. Bacău. Dec. 1934.

Prometeu. Braşov. Nov.-Dec. 1934.

Provincia Literară. Sibiu. Sept.-Oct. 1934.

Raze de lumină. Bucureşti. Sept.-Oct. 1934.

Revue de Transilvane. Cluj, Nov.-Dec. 1934.

Ţara Bârsei. Braşov. Nov.-Dec. 1934.

Transilvania. Sibiu. Nov.-Dec. 1934.

Viitorul bisericesc. Bucureşti. Ianuarie 1935.

VIAŢA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAŢIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECŢIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMATATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICA „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ŞI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, SIBIU

Autorii şi editurile cari vor să li se anunţe cărţile sau revistele în „Viaţa Ilustrată", vor trimite redacţiei noastre câte un exemplar din aceste cărţi sau reviste.

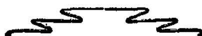
Recomandând „Viaţa Ilustrată" prietinilor D-Voastră, ne veţi ajuta s'o scoatem mai bogată şi mai ieftină.

Celuice ne face 10 abonamente plătite înainte, îi trimitem revista gratuit.

La trimiterea banilor pentru abonament rugăm să arătaţi şi numărul sub care primiţi revista.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

NUMEROASE ILUSTRAȚII

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustrații (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale și sociale din oricare parte a țării. Aceste cronici trebue să fie însă însoțite de fotografii.

